

Τ.Ε.Ι. ΠΑΤΡΑΣ
ΣΧΟΛΗ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΚΑΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ
ΤΜΗΜΑ ΛΟΓΙΣΤΙΚΗΣ

ΘΕΜΑ ΠΤΥΧΙΑΚΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ :

**ΕΠΙΤΑΓΕΣ & ΣΥΝΑΛΛΑΓΜΑΤΙΚΕΣ. Η ΥΠΑΡΞΗ
ΤΟΥΣ ΣΤΗ ΣΥΓΧΡΟΝΗ ΚΟΙΝΩΝΙΑ, ΚΑΘΩΣ ΚΑΙ
Η ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗ ΤΟΥΣ ΑΠΟ ΝΟΜΙΚΗ,
ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΚΑΙ ΛΟΓΙΣΤΙΚΗ ΠΛΕΥΡΑ.**

ΕΙΣΗΓΗΤΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΣ
Κ. ΣΠΥΡΟΠΟΥΛΟΥ

ΟΜΑΔΑ ΣΠΟΥΔΑΣΤΩΝ
ΔΑΜΙΑΝΟΣ ΜΙΧΑΛΗΣ
ΓΙΩΤΗΣ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ
ΧΡΙΣΤΟΠΟΥΛΟΣ ΑΡΙΣΤΕΙΔΗΣ



— ΠΑΤΡΑ 1995 —

ΑΡΙΘΜΟΣ ΕΙΣΑΓΩΓΗΣ	1787
----------------------	------



ΣΥΝΑΛΛΑΓΜΑΤΙΚΕΣ

Ιστορική Αναδρομή

Οι σύγχρονες εμπορικές συναλλαγές έχουν να επιδείξουν μία ποικιλία τίτλων, που παριστάνουν απαιτήσεις ή ενσώματα αγαθά, όπως η συναλλαγματική, το γραμμάτιο εις διαταγή, η επιταγή, η μετοχή, η ομολογία, τα αποθηκόγραφα και τα ενεχυρόγραφα των γενικών αποθηκών κ.α.

Οι τίτλοι αυτοί κυκλοφορούν με δικούς τους κανόνες και επειδή η κυκλοφορία τους έχει αντίκτυπο στις απαιτήσεις και στα αγαθά που παριστάνουν, αποκτούν ιδιαίτερη σημασία για την οικονομική ζωή.

Κατ' αρχήν, συντελούν στην κυκλοφορία του κοινωνικού πλούτου συγχρόνως όμως γίνεται μέσο για τη διενέργεια ολόκληρης σειράς από πράξεις, ανταλλακτικές, εγγυητικές κ.λπ.

Με τον τρόπο αυτό, αν δεν παράγουν νέο πλούτο όπως παρατηρείται, δημιουργούν καινούργιους συνδυασμούς σχετικά με τον υπάρχοντα.

Οι τίτλοι αυτοί εμφανίστηκαν στις συναλλαγές ως απλά εμπορικά ή πιστωτικά έγγραφα και η λειτουργία τους διαμορφώθηκε με τις ανάγκες των σχέσεων που εξυπηρετούσαν, σε διάφορες μάλιστα εποχές. Με τον καιρό, όμως τράβηξαν την προσοχή της επιστήμης και, από τα μέσα του περασμένου αιώνα, του νομοθέτη, που αναγκάστηκε να τους δώσει νομοθετική ρύθμιση προσαρμοσμένη στη διαμορφωμένη ήδη λειτουργία τους. Έτσι, οι τίτλοι εξελίχθηκαν σε νομικό θεσμό.

Η ιστορική εξέλιξη της συναλλαγματικής και του δικαίου της παρουσιάζει ιδιαίτερο ενδιαφέρον. Και αυτό, γιατί η συναλλαγματική είναι χαρακτηριστικό παράδειγμα περιπτώσεως, στην οποία οι ανάγκες των συναλλαγών επέβαλαν τις νομικές ρυθμίσεις που ήταν απαραίτητες για την ικανοποίησή τους.

Μελετώντας κανείς την ιστορία της συν/κής παρατηρεί τα εξής :

α) πως οι ανάγκες των συναλλαγματικών οδήγησαν στην αυθόρμητη διαμόρφωση του απαραίτητου θεσμού, χωρίς τη σύμπραξη του νομοθέτη

β) πως ο θεσμός αυτός δεν έμεινε όπως διαμορφώθηκε αρχικά, αλλά αναπτύχθηκε, αυθόρμητα πάντοτε και απόκτησε νέους σκοπούς, για να ανταποκριθεί στις διαρκώς αυξανόμενες και μεταβαλλόμενες ανάγκες των συναλλαγών και

γ) τέλος, πως οι ανάγκες αυτές κατόρθωσαν να οδηγήσουν σε μια ενιαία διεθνώς νομοθετική ρύθμιση του εν λόγω θεσμού.

Η συν/κή άρχισε να διαμορφώνεται στις εμπορικές συναλλαγές των μεσαιωνικών πόλεων της Ιταλίας κατά τον 12ο και 13ο αιώνα. Αφορμή στην εμφάνισή της έδωσε η ανάγκη διεξαγωγής διατόπιων πληρωμών για μεγάλα ποσά, χωρίς την καταβολή αυτούσιου χρήματος. Και αυτό, γιατί έπρεπε να εξουδετερωθούν οι κίνδυνοι από την ανασφάλεια των συγκοινωνιών της εποχής εκείνης αλλά και οι δυσχέρειες από την ύπαρξη διαφορετικών νομισμάτων στα πολυάριθμα φεουδαρχικά κρατίδια.

Ειδικά, κατά τα μέσα του 12ου αιώνα, λόγω της μεγάλης άνθισης του διαπολιτειακού εμπορίου και των γραμμάτων στην Ιταλία παρατηρήθηκε μεγάλη συρροή εμπόρων, ανθρώπων της εκκλησίας και φοιτητών. Η συρροή αυτή, όπως ήταν φυσικό, προκάλεσε έντονη αύξηση της κινήσεως των πληρωμών. Και οι πληρωμές αυτές, για τους λόγους που ήδη αναφέρθηκαν, έπρεπε να γίνονται χωρίς την καταβολή αυτούσιου χρήματος. Έτσι άρχισε να εφαρμόζεται ο ακόλουθος τρόπος διεξαγωγής των πληρωμών :

Αυτός που ήθελε να κάνει την πληρωμή σε τόμο μη διαμονής του, απευθυνόταν σ' ένα αργυραμοιβό ή τραπεζίτη του τόπου του, κατέβαλε σ' αυτόν το σχετικό ποσό και έπαιρνε μια επιστολή - υπόσχεσή του.

Με την επιστολή αυτή ο αργυραμοιβός ή ο τραπεζίτης υποσχόταν να πληρώσει το ποσό που πήρε, μειωμένο κατά το ποσό της προμήθειας και των εξόδων του, στο τόπο της πληρωμής και στο νόμισμα που ίσχυε εκεί. Έτσι, αυτός που ήθελε να ενεργήσει την πληρωμή ή τη μεταφορά χρημάτων στο τόπο πληρωμής, εμφανίζοντας την επιστολή στον αργυραμοιβό ή τον τραπεζίτη του στον τόπο αυτόν, εισέπρατε το σχετικό ποσό.

Η έγγραφη αυτή υπόσχεση είχε τη μορφή του σημερινού γραμματίου εις διαταγήν. Έτσι, το αξιόγραφο αυτό είναι που προηγήθηκε ιστορικά από τα άλλα. Η πληρωμή, αρχικά, γινόταν από τον ίδιο τον αργυραμοιβό ή τον τραπεζίτη, στον οποίο είχαν καταβληθεί τα χρήματα.

Επειδή όμως δεν ήταν εύκολο να βρίσκεται πάντα άτομο που να έχει δικά του χρήματα στο τόπο πληρωμής, η πληρωμή άρχισε να γίνεται με αντιπρόσωπο ή ανταποκριτή του αργυραμοιβού ή του τραπεζίτη που βρισκόταν στον τόπο πληρωμής. Έτσι, το σύστημα των διατόπιων πληρωμών άρχισε να αλλάζει μορφή.

Πραγματικά, στο έγγραφο της υποσχέσεως πληρωμής προστέθηκε κι ένα δεύτερο έγγραφο που εξέδιδε ο τραπεζίτης και που απευθυνόταν στον αντιπρόσωπό του στον τόπο πληρωμής. Το δεύτερο αυτό έγγραφο είχε τη μορφή εντολής πληρωμής και παραδιδόταν μαζί με το έγγραφο της υποσχέσεως στον λήπτη. Και αυτός εισέπραττε το σχετικό ποσό, το οποίο γινόταν αντικείμενο διακανονισμού μεταξύ εκδότη και πληρωτή. Μετά τον 13ο αιώνα, τα δύο έγγραφα ενώθηκαν σ' ένα και πήρε τη μορφή της σημερινής συν/κής.

Στην αρχή, η χρήση της συν/κής εξαντλούνταν με τη διεξαγωγή μιας και μόνης πληρωμής, γιατί το έγγραφό της δεν μπορούσε να μεταβιβαστεί εύκολα.

Εξ' άλλου, επειδή η θέση του λήπτη δεν ήταν ακόμα αυτοτελής, στο έγγραφο αναφερόταν η ρήτρα αξίας - η ρήτρα δηλαδή που μνημονεύει την αιτία, για την οποία ο εκδότης αναλάμβανε και εντελλόταν την πληρωμή από τον αντιπρόσωπο και αυτό, για να μπορεί ο λήπτης να στηρίζει σ' αυτήν αγωγή κατά τον εκδότη, σε περίπτωση μη πληρωμής. Έτσι η αναφορά της αιτίας ήταν στοιχείο του κύρους της συν/κής, που διατηρήθηκε σε πολλά δίκαια, όπως και στο δικό μας, δια μέσω του Γαλλικού Εμπορικού Κώδικα, μέχρι το έτος 1910.

Κυκλοφοριακή ικανότητα απέκτησε η συν/κή αργότερα, κατά το 16ο αιώνα, όταν προστέθηκε σ' αυτήν η ρήτρα "εις διαταγήν", που της έδωσε τη δυνατότητα μεταβιβάσεως με οπισθογράφηση.

Οικονομική σημασία συναλλαγματικών

Συν/κή είναι το αξιόγραφο που εκδίδεται κατά ορισμένο τύπο με τον οποίο ένα πρόσωπο εντέλλεται άλλο να πληρώσει σε τρίτο ορισμό χρηματικό ποσό σε ορισμένο τόπο και χρόνο.

Η συν/κή περιέχει εντολή πληρωμής και αποτελεί λογικά τριπρόσωπη σχέση. Αυτός που δίνει την εντολή και που εκδίδει τη συν/κή καλείται εκδότης αυτός στον οποίο αλευθύνεται η εντολή καλείται πληρωτής - και, όταν την αποδεκτεί, καλείται ειδικότερα αποδέκτης και αυτός προς τον οποίο θα γίνει η πληρωμή, που συνεπώς είναι δικαιούχος, καλείται λήπτης - ενώ οι μεταγενέστεροι δικαιούχοι, που απέκτησαν τη συν/κή με μεταβίβαση, ονομάζονται κομιστές.

Όμως, η συν/κή μπορεί να εμφανιστεί και με λιγότερα πρόσωπα υπό την έννοια ότι ένα πρόσωπο μπορεί να συγκεντρώνει δύο ή και τις τρεις ιδιότητες που προαναφέρθηκαν.

Πραγματικά, ο νόμος επιτρέπει ο εκδότης να είναι τόσο και λήπτης, όσο ακόμα και πληρωτής.

Ο τύπος της συν/κής αυτής όπου οι ιδιότητες του εκδότη, του πληρωτή και του λήπτη συγκεντρώνονται στο ίδιο πρόσωπο, αποκτά νομική σημασία μόνο όταν οπισθογραφηθεί.

Εκτός από τα τρία αυτά βασικά πρόσωπα, στη συν/κή μπορεί να εμφανίζονται και άλλα πρόσωπα, χωρίς να είναι απαραίτητα, όπως οι οπισθογράφοι και οι τριτεγγυητές.

Όπως, ήδη έχει αναφερθεί στην αρχή η συν/κή εξυπηρετούσε βασικά τις διατόπιες πληρωμές. Έτσι αν ο Α. κάτοικος Βιέννης, είχε αλαίτηση κατά του Β, κατοίκου Θεσ/κης, και συγχρόνως όφειλε στον Γ, κάτοικο επίσης Θεσ/κης, εξέδιδε συν/κή με πληρωτή τον Β και την έστελνε στο δανειστή του Γ, στη Θεσ/κη. Με την πληρωμή της Θεσ/κης από τον Β, αποσβέονταν και οι δύο οφειλές, του Α προς τον Γ και του Β προς τον Α. Με αυτόν τον τρόπο αποφεύγονταν η διπλή αλοστολή χρημάτων από την Θεσ/κη στην Βιέννη (από τον Β στον Α) και από τη Βιέννη στη Θεσ/κη (από τον Α στο Γ) η οποία ήταν εξαιρετικά επικίνδυνη και αργή, εξ' αιτίας των συγκοινωνιακών συνθηκών της εποχής αυτής.

Από τότε όμως που αναπτύχθηκαν άλλα τελειότερα μέσα πληρωμής - όπως το έμβασμα, η επιταγή - η λειτουργία της συν/κής ως μέσου πληρωμής εκφυλίστηκε.

Στη σύγχρονη οικονομική ζωή η συν/κή εξυπηρετεί κυρίως άλλους σκοπούς. Η συν/κή σήμερα είναι, πάνω από όλα, μέσο παροχής πιστώσεως.

Ακόμα, είναι μέσο βραχυπρόθεσμης επενδύσεως κεφαλαίων, καθώς και μέσο παροχής εγγυήσεως. Και τέλος, όπως ήδη έχει αναφερθεί, είναι ακόμα και σήμερα, μέσο διατόπιων πληρωμών στο διεθνές πεδίο.

Όλες αυτές τις λειτουργίες η συν/κή τις επιτελεί χάρη στα προσόντα της, που είναι η αυξημένη κυκλοφοριακή της ικανότητα και οι εγγυήσεις που παρέχει για την ακριβή εκπλήρωση χρηματικών απαιτήσεων.

Τα προσόντα αυτά, πραγματικά, κάνουν την συν/κή ένα από τους σπουδαιότερους θεσμούς των σύγχρονων εξελιγμένων οικονομικών.

Η συν/κή σήμερα, είναι κυρίως όργανο πίστωσης. Πραγματικά, επειδή συνήθως δεν είναι πληρωτέα κατά την εμφάνισή της, αλλά περιέχει προθεσμία μεταξύ του χρόνου εκδόσεως και του χρόνου πληρωμής της, η συναλλαγματική χρησιμεύει ως μέσο παροχής πιστώσεως με τη συν/κή είναι η περίπτωση, που ο πωλητής εμπορευμάτων με πίστωση του τμήματος εκδίδει συν/κή για το ποσό του τμήματος, που την αποδέχεται ο αγοραστής. Αποδεχόμενος τη συν/κή, ο αγοραστής παίρνει πίστωση για το τίμημα μέχρι το χρόνο λήξεως της συν/κής. Με τον τρόπο αυτόν, η θέση του πωλητή γίνεται ευνοικότερη, γιατί ο αγοραστής ευθύνεται απέναντί του κατά τις αυστηρές διατάξεις του δικαίου της συν/κής.

Επειτα, ο πωλητής έχει τη δυνατότητα να μεταβιβάσει την απαίτηση από τη συν/κή πολύ ευχερέστερα από όσο την απαίτηση για το τίμημα.

Με τον ίδιο τρόπο, η συν/κή μπορεί να εξυπηρετήσει την παροχή πιστώσεως και στην περίπτωση του δανείου, οπότε ο οφειλέτης αποδέχεται συν/κή που εκδίδεται από το δανειστή για το ποσό του δανείου.

Τέλος, η συν/κή χρησιμοποιείται ως όργανο πίστωσης σε πολλές τραπεζικές εργασίες όπως είναι:

η παροχή πιστώσεως από την τράπεζα με αποδοχή συν/κής που έχει εκδώσει ο πελάτης της, η παροχή πιστώσεως με προεξόφληση συν/κής κ.α.

Η συν/κή χρησιμεύει ακόμα, ως μέσο βραχυπρόθεσμης επενδύσεως κεφαλαίων από τις τράπεζες. Πραγματικά, οι τράπεζες συνηθίζουν να προεξοφλούν συν/κές των πελατών τους, αφαιρώντας τον προεξοφλητικό τόκο από την ημέρα προεξοφλήσεως μέχρι το χρόνο λήξεως, για να τον κρατήσουν προς όφελός τους. Πρέπει να αναφερθεί πως όταν οι τράπεζες βρεθούν σε ανάγκη χρημάτων, μπορούν να αναπροεξοφλήσουν τις συν/κές που έχουν στο χαρτοφυλάκιό τους, ιδίως στην εκδοτική τράπεζα για να αποκτήσουν έτσι τη ρευστότητα που χρειάζονται.

Τέλος, η συν/κή μπορεί να χρησιμοποιηθεί και ως μέσο παροχής εγγυήσεως. Αυτό συμβαίνει όταν εκδίδεται συν/κή με μοναδικό σκοπό να δοθεί πάνω σ' αυτήν τριτεγγύηση αντί για εγγύηση του κοινού δικαίου, δεδομένου ότι η πρώτη είναι νομικά ισχυρότερη από τη δεύτερη.

ΓΕΝΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ

Για να αναληφθεί έγκυρα υποχρέωση από τη συν/κή, πρέπει να συντρέξουν ορισμένες προϋποθέσεις, ουσιαστικές και τυπικές.

Οι τυπικές προϋποθέσεις είναι απαραίτητες, γιατί η συν/κή είναι αξιόγραφο. Γι' αυτό και οι προϋποθέσεις αυτές ορίζονται ειδικά στο νόμο "περί συν/κής και γραμματίου εις διαταγήν".

Όμως, και οι ουσιαστικές προϋποθέσεις απαιτούνται γιατί η ανάληψη υποχρεώσεως από συναλλαγή είναι δικαιοπραξία.

Τέτοιες προϋποθέσεις είναι η δικαιοπρακτική ικανότητα, βούληση και μάλιστα βούληση απαλλαγμένη από ελαττώματα, δήλωση βουλήσεως, συμφωνία δηλώσεως και βουλήσεως και περιεχόμενο σύννομο.

1. Ικανότητα προς ανάληψη υποχρεώσεως από συν/κή

Αφού η ανάληψη υποχρεώσεως από συν/κή με οποιαδήποτε ιδιότητα (του εκδότη, του αποδέκτη, του οπισθογράφου, ή του τριτεγγυητή), αποτελεί δικαιοπραξία, για να'ναι έγκυρη χρειάζεται ικανότητα προς δικαιοπραξία.

Η ικανότητα αυτή διαφέρει ως προς την ικανότητα για δικαιοπραξία στο αστικό δίκαιο. Έτσι, οποιοδήποτε πρόσωπο, ακόμα και ανίκανο προς δικαιοπραξία, μπορεί να αποκτήσει δικαίωμα και υποχρέωση από συν/κή, εφόσον η απόκτηση δεν προϋποθέτει δική του ενέργεια (όπως συμβαίνει στην κληρονομική διαδοχή).

Η ανάληψη υποχρεώσεως από συν/κή είναι εμπορική δικαιοπραξία. Επειδή όμως η υποχρέωση από συν/κή συνοδεύεται από βαριά ευθύνη, ο νόμος δεν θεωρεί ικανούς να αναλάβουν παρόμοια υποχρέωση όλους όσοι έχουν ικανότητα προς εμπορική δικαιοπραξία.

Έτσι σύμφωνα με το αρμόδιο άρθρο, (άρθρο 79, νόμος 5325), ικανός να αναλάβει υποχρέωση από συν/κή σήμερα, είναι μόνο όποιος έχει πλήρη δικαιοπρακτική ικανότητα. Συνεπώς, όποιος δεν πληρεί τον ορο αυτόν, έστω κι αν έχει περιορισμένη ικανότητα, είναι ανίκανος να αναλάβει υποχρέωση από συν/κή.

Συγκεκριμένα, ανίκανοι να αναλάβουν υποχρέωση επειδή είναι ανίκανοι προς δικαιοπραξία, είτε πλήρως, είτε περιορισμένα, είναι οι εξής:

Αυτοί που βρίσκονται από δικαστική ή νομική απαγόρευση (ΑΚ 128) και αυτοί που κατά το χρόνο υπογραφής της συν/κής δεν έχουν συνείδηση του τί πράττουν (ΑΚ 131).

Επίσης, αυτοί που βρίσκονται υπό δικαστική αντίληψη (ΑΚ 129) παρόλο που 'ναι ικανοί να διενεργούν εμπορικές πράξεις, με τη συναίνεση βέβαια του αντιλήπτορα όταν απαιτείται κατά νόμο.

Ανίκανος να αναλάβει υποχρέωση από συν/κή θα έπρεπε να θεωρηθεί και ο έγγαμος ανήλικος ' αυτός δηλαδή που σήνηψε γάμο χωρίς την ηλικία των 18 ετών, ύστερα από άδεια δικαστηρίου. Ο ανήλικος αυτός, πραγματικά έχει περιορισμένη ικανότητα προς δικαιοπραξία αφού σύμφωνα με το άρθρο 137 -1 του Α.Κ. μπορεί να επιχειρεί μόνος του κάθε δικαιοπραξία μόνο αν αυτή του είναι απαραίτητη για να συντηρεί ή να βελτιώνει την περιουσία του ή για να αντιμετωπίσει τις ανάγκες της προσωπικής τους συντήρησης και εκπαίδευσης καθώς και για τις τρέχουσες ανάγκες της οικογένειάς του. Με βάση την παρατήρηση αυτή, λοιπόν, πρέπει να θεωρήσουμε τον έγγαμο ανήλικο ικανό να αναλάβει υποχρέωση από συν/κή, που κι αυτή είναι δικαιοπραξία, εφ' όσον είναι απαραίτητη για τους σκοπούς του άρθρου 137 - 1 Α.Κ.

Αν υπογράψει συν/κή πρόσωπο που κατά το νόμο (άρθρο 79 5325) δεν έχει ικανότητα να αναλάβει την υποχρέωση αυτή, δεν δημιουργεί υποχρέωση σε βάρος τους ' και αν υπογράψει συν/κή ως οπισθογράφος, όχι μόνο δε δημιουργεί υποχρέωση σε βάρος του, αλλά ούτε και μεταβιβάζει τη συν/κή. Και όλα αυτά, γιατί η δήλωση της βουλήσεώς του, που εκφράζεται με την υπογραφή του είναι άκυρη κατά το άρθρο 130 Α.Κ.

Η ακυρότητα είναι σχετική και προτείνεται μόνο από τον ανίκανο ή τους νόμιμους εκπροσώπους του, εναντίον οποιοδήποτε κομιστή ακόμα και εναντίον εκείνου, που κατά την κτήση της συν/κής δεν γνώριζε την έλλειψη της ικανότητας του υπογραφέα. Όμως, αν ανίκανος προς δικαιοπραξία υπογράφει συν/κή ως εκδότης και αυτή γίνει αποδεκτή και οπισθογραφηθεί από άλλους, ικανούς προς δικαιοπραξία, ο εκδότης δεν θα ευθύνεται βέβαια, η συν/κή όμως αυτή θα 'ναι έγκυρη και συνεπώς, θα ευθύνονται από αυτή ο αποδέκτης, οι οπισθογράφοι και οι τρυτεγγυητές.

2. Τυπικά στοιχεία της συναλλαγματικής

Για να είναι έγκυρη η συν/κή, δεν αρκεί να συντάσσεται με έγγραφο, αλλά πρέπει να ναι διατυπωμένη κατά τον τύπο που ορίζει ο νόμος.

Τα στοιχεία αυτά είναι απαραίτητα, όχι μόνο για το κύρος ως υποχρέωσης του εκδότη που συντάσσει τον τίτλο, αλλά και για το κύρος της ίδιας της συν/κής. Συνεπώς, αν λείπει ένα από τα στοιχεία αυτά (π.χ. η υπογραφή του εκδότη) είναι άκυρη όχι μόνο η υποχρέωση του ίδιου, αλλά και η υποχρέωση του αποδέκτη του οπισθογράφου και γενικά όλων των άλλων υπογραφέων.

Τα τυπικά στοιχεία της συν/κής κατά το άρθρο 1 Ν. 5325, είναι τα ακόλουθα οκτώ:

- 1) η ονομασία “συναλλαγματική” καταχωρημένη στο κείμενο του τίτλου
- 2) η απλή και καθαρή εντολή πληρωμής ορισμένου ποσού
- 3) το όνομα του πληρωτή
- 4) η σημείωση της λήξης
- 5) ο τόπος πληρωμής
- 6) το όνομα εκείνου στον οποίο θα γίνει η πληρωμή (δικαιούχου)
- 7) ο χρόνος και ο τόπος εκδόσεως και
- 8) η υπογραφή του εκδότη.

Εκτός όμως από τα τυπικά αυτά στοιχεία, απαραίτητο στοιχείο για το κύρος της συν/κής είναι χαρτοσήμανσή της, κατά τις διατάξεις της φορολογικής νομοθεσίας.

1) Η ονομασία “συναλλαγματική”.

Η ονομασία αυτή πρέπει να καταχωρίζεται στο κείμενο του τίτλου και να εκφράζεται στη γλώσσα που είναι συνταγμένος ο τίτλος (άρθρο 1 εδ.1 Ν 5325). Δηλαδή, απαραίτητο στοιχείο για το κύρος του τίτλου είναι η ίδια η λέξη “συναλλαγματική”. Η ονομασία αυτή πρέπει να περιέχεται στο κείμενο του τίτλου, να αναφέρεται δηλαδή σε συνδυασμό με την εντολή πληρωμής.

Η αυστηρότητα του νόμου γύρου από το τυπικό αυτό στοιχείο είναι εντολή, γιατί με την αναγραφή της λέξεως “συναλλαγματική” στο κείμενο, επιτυγχάνεται διπλός σκοπός:

πρώτο, αίρεται κάθε αμβιβολία σχετικά με το είδος του εγγράφου και δεύτερο, εφίσταται η προσοχή εκείνων που πρόκειται να αναλάβουν υποχρέωση από αυτό, ότι η ευθύνη τους θα είναι η βαριά ευθύνη που προβλέπει το δίκαιο της συν/κής.

2) Η απλή και καθαρή εντολή για την πληρωμή ορισμένου ποσού.

Ο νόμος δεν καθορίζει ιδιαίτερο τύπο έκφρασης της εντολής. Πάντως αυτής εκφράζεται συνήθως με τις λέξεις “πληρώσατε”, “καταβάλετε” ή άλλα παρόμοια. Η εντολή όπως ορίζει ο νόμος, πρέπει να ’ναι απλή και καθαρή. Αυτή σημαίνει ότι δεν επιτρέπεται να εξαρτάται από όρο, αίρεση ή προϋπόθεση. Μια τέτοια εξάρτηση θα έκανε προβληματική την πληρωμή της συν/κής κατά τη λήξη της και για αυτό, θα ανέκοπτε την κυκλοφοριακή της ικανότητα.

Πολλές φορές στη συν/κή, μετά την εντολή, προστίθεται η φράση “αξία ληφθείσα εις εμπορεύματα” ή “αξία ληφθείσα εις μετρητά” ή άλλη παρόμοια. Πρόκειται για ρήτρα αξίας, που είναι επιτρεπτή, χωρίς όμως να επηρεάζει σήμερα το κύρος και τη λειτουργία της συναλλαγματικής. Η ρήτρα αυτή υποδηλώνει απλώς ότι η συναλλαγματική εκδόθηκε με την ευκαιρία πώλησεως εμπορευμάτων με πίστωση του τμήματος ή παροχής δανείου και ότι, συνεπώς, εξυπηρετεί την καταβολή του τμήματος ή την απόδοση του δανείου.

Όμως η εντολή προς πληρωμή είναι πάντα με προθεσμία, που περιλαμβάνεται μεταξύ της χρονολογίας εκδόσεως και της χρονολογίας λήξεως της συν/κής. Γι’ αυτό και οι χρονολογίες αυτές είναι και οι δύο απαραίτητες για το κύρος της συν/κής. Με την προθεσμία αυτή, η συν/κή εκπληρώνει την κυριότερη σήμερα λειτουργία της, που είναι να χρησιμεύει ως μέσο παροχής πιστώσεως.

Η εντολή πρέπει να αναφέρεται μόνο σε χρηματικό ποσό, γι’ αυτό και η συν/κή χαρακτηρίζεται χρηματόγραφο. Κατά συνέπεια, η εντολή δεν επιτρέπεται να αναφέρεται σε άλλες αξίες ή αντικαταστά πράγματα π.χ. σε εμπορεύματα.

Για το κύρος της συν/κής δεν έχει σημασία αν η εντολή αφορά την πληρωμή νομίσματος, μη ημεδαπό.

Ο νόμος επιτρέπει ρητά την έκδοση συν/κής σε αλλοδαπό νόμισμα στην αξία που έχει το αλλοδαπό την ημέρα της λήξεως ή, σε περίπτωση ευπρεμίας, ενδεχομένης και την ημέρα της πληρωμής.

Το χρηματικό ποσό του οποίου οφείλεται η πληρωμή πρέπει, κατά το νόμο να 'ναι ορισμένο και ενιαίο. Συνεπώς, δεν επιτρέπεται να δίνεται εντολή καταβολής τόκων για το ποσό που αναφέρεται στην συν/κή. Έτσι, αν τα μέρη επιθυμούν να υπολογιστούν τόκοι στο ποσό της εντολής, μπορούν να τους περιλάβουν σ' αυτό κεφαλαιοποιώντας τους.

Το ποσό της συν/κής μπορεί να γράφεται αριθμητικώς ή ολογράφως. Ο καθένας από τους τρόπους αυτούς αρκεί και μόνος του. Συνήθως όμως, το ποσό γράφεται και με τους δύο τρόπους γιατί απομακρύνει το κίνδυνο της πλαστογραφίας. Στην περίπτωση αυτή, αν υπάρχει αντίθεση μεταξύ των 2 τρόπων γραφής, υπερισχύει η ολόγραφη γραφή. Αν πάλι, το ποσό γράφεται με τον ίδιο τρόπο γραφής περισσότερες φορές και δεν είναι όμως ίδιο κάθε φορά, τότε η συν/κή ισχύει για το μικρότερο ποσό.

Τέλος, για το κύρος της συν/κής δεν έχει σημασία σε ποιά θέση αναγράφεται το ποσό. Στην πράξη, όμως, το ποσό γράφεται τόσο στο κείμενο όσο και στο επάνω αριστερό άκρο του τίτλου.

3) Το όνομα εκδότη που οφείλει να πληρώσει (του πληρωτή).

Ειδικός νόμος για τη σημείωση της ενδείξεως αυτής δεν υπάρχει.

Στην πράξη, το όνομα του πληρωτή γράφεται αριστερά, κάτω από το κείμενο της συν/κής. Συνήθως αναγράφεται το όνομα, αστικό ή εμπορικό με το οποίο ο πληρωτής είναι γνωστός στο κόσμο των συναλλαγών.

Μαζί με το όνομα αυτό, αναφέρεται ο τόπος κατοικίας και η διεύθυνσή του, αλλά αυτά δεν είναι στοιχεία κύρους της συν/κής. Ως πληρωτής, μπορεί να ορίζεται και ο ίδιος ο εκδότης. Έτσι, γίνεται δυνατή η έκδοση συν/κής μεταξύ του κύριου καταστήματος και υποκαταστήματος, παρόλο που ο φορέας της είναι ένα πρόσωπο, φυσικό ή νομικό.

Για το κύρος της συν/κής δεν είναι ανάγκη να κατανομάζεται ως πληρωτής ένα υπαρκτό πρόσωπο. Αρκεί, αλλά και απαιτείται, το κατανομαζόμενο πρόσωπο να είναι πιθανό. Εξάλλου, η συν/κή λειτουργεί ακόμα και όταν ο πληρωτής αρνηθεί την αποδοχή ή την πληρωμή, αφού υπάρχει η ευθύνη του εκδότη και των άλλων υπογραφέων (άρθρο 7, Ν. 5325). Αν όμως η συν/κή αναφέρει ως πληρωτή απίθανο πρόσωπο (πχ. Μέγα Αλέξανδρο), φαίνεται αμέσως ότι δεν αναφέρει στα σοβαρά πληρωτή και γι' αυτό είναι άκυρη.

Τέλος, ως πληρωτές μπορεί να αναφέρονται περισσότερα πρόσωπα, αρκεί αυτά να αναφέρονται αθροιστικώς (πχ. Α & Β) και όχι διαζευτικώς (πχ. Α ή Β). Στην τελευταία περίπτωση η συν/κή είναι άκυρη, γιατί δημιουργείται αβεβαιότητα σχετικά με το ουσιώδες αυτό στοιχείο της.

4) Η σημείωση της λήξεως (άρθρο 1, εδ. 4, Ν. 5325)

Το στοιχείο αυτό μπορεί να αναγράφεται στη συναλλαγματική, αρκεί να καλύπτεται από την υπογραφή. Συνήθως, αναγράφεται έξω από το κείμενο, επάνω δεξιά, ως επικεφαλίδα.

Η σημείωση του χρόνου λήξεως έχει μεγάλη σημασία, γιατί έτσι προσδιορίζεται ο χρόνος κατά τον οποίο πρέπει να πληρωθεί η συν/κή συνελώς και ο χρόνος πληρωμής της. Πάντως, ο χρόνος λήξεως δεν είναι οπωσδήποτε ουσιώδης προϋπόθεση για το κύρος της συν/κής, και έτσι και χωρίς το στοιχείο αυτό μπορεί να λειτουργήσει.

Γιατί κατά το Νόμο (άρθρο 2, -2 Ν. 5325), η συν/κή που εκδίδεται χωρίς χρόνο λήξεως θεωρείται συν/κή όψεως

Κατά το άρθρο 33 ν. 5325, ο καθορισμός του χρόνου λήξεως της συν/κής μπορεί να γίνει κατά 4 τρόπους

α) εν όψει, β) μετά προθεσμία από την όψη, γ) μετά προθεσμία από τη χρονολογία εκδόσεως και δ) σε ρητή ημέρα.

Οι τρόποι αυτοί καθορισμού της λήξεως της συν/κής είναι οι μοναδικοί που επιτρέπονται από το νόμο. Οι συν/κές που αναγράφουν άλλους τρόπους λήξεως είναι άκυρες. Τέλος, κατά το άρθρο 33 ν. 5325, η συν/κή είναι άκυρη και όταν αναγράφει διαδοχικές λήξεις (πχ. λήξη στις 31 Ιανουαρίου ή (και) στις 31 Μαρτίου). Και αυτό, γιατί έτσι δημιουργείται αβεβαιότητα σχετικά με το τόσο σημαντικό αυτό στοιχείο της συν/κής

5) Σημείωση του τόπου πληρωμής (άρθρο 1 εδ. 5 ν. 5325)

Η σημείωση του τόπου πληρωμής είναι ουσιώδες στοιχείο για τη λειτουργία της συν/κής γιατί χωρίς αυτό, ο κομιστής δεν θα γνωρίζει που να εμφανίσει τη συν/κή προς πληρωμή. Αν όμως αυτή δεν αναφέρεται δεν είναι οπωσδήποτε άκυρη. Αν δεν αναφέρεται τόπος πληρωμής, ως τόπος πληρωμής λαμβάνεται ο τόπος κατοικίας του πληρωτή. Αν όμως δε σημειώνεται ούτε ο τόπος αυτός, τότε η συν/κή είναι άκυρη. Έτσι, στη συν/κή δεν υπάρχει δυνατότητα αναπλήρωσεως του τόπου πληρωμής που λείπει, από το τόπο εκδόσεως που σημειώνεται σ' αυτήν, όπως αντίθετα συμβαίνει στο γραμμάτιο εις διαταγή και στην επιταγή.

Ο τρόπος πληρωμής δεν έχει ορισμένη θέση στη συν/κή. Συνεπώς, μπορεί να αναγράφεται στο κείμενο της συν/κής, αλλά και σε άλλο σημείο της. Όμως πρέπει να σημειώνεται με σαφήνεια. Γι' αυτό, αν σημειώνονται περισσότεροι τόποι, η συν/κή είναι άκυρη.

Εξ' άλλου ο τόπος πληρωμής πρέπει να είναι υπαρκτός και πιθανός. Αν, συνεπώς, σημειώνεται ανύπαρκτος ή απίθανος τόπος (π.χ. σελήνη κ.λπ.) η συν/κή είναι άκυρη.

Ο τόπος πληρωμής μπορεί να συμπίπτει με το τόπο εκδόσεως ή να διαφέρει από αυτόν. Συνήθως, ο τόπος πληρωμής συμπίπτει με τον τόπο κατοικίας του πληρωτή, αυτό όμως δεν είναι απαραίτητο.

Ο τόπος πληρωμής πρέπει να σημειώνεται από τον εκδότη. Συνεπώς, δεν επιτρέπεται το κενό που υπάρχει τυχόν κατά την έκδοση να συμπληρωθεί αργότερα από τον πληρωτή π.χ. κατά την αποδοχή. Ο πληρωτής, κατά την αποδοχή, μπορεί να συμπληρώσει μόνο τη διεύθυνση που λείπει, που δεν είναι στοιχείο του κύρους της συν/κής.

6) Το όνομα εκείνου στον οποίο ή εις διαταγή του οποίου θα γίνει η πληρωμή (άρθρο 1, εδ. 6, ν. 5325)

Η σημείωση του ονόματος του λήπτη (ή δικαιούχου) μπορεί να γίνεται κατά οποιοδήποτε σαφή τρόπο, όπως και η σημείωση του ονόματος του πληρωτή. Όπως αναφέρθηκε για τον πληρωτή, έτσι και προκειμένου για το λήπτη, για να είναι έγκυρη η συν/κή, αρκεί η σημείωση ενός πιθανού ονόματος που δε χρειάζεται να 'ναι και υπαρκτό.

Συνήθως, στο όνομα του λήπτη προστίθεται η ρήτρα "εις διαταγή". Αυτό δεν είναι απαραίτητο, γιατί ήδη η συν/κή είναι αξιόγραφο γεννημένο (δηλαδή από το νόμο) εις διαταγή.

Το όνομα του λήπτη (δικαιούχου) είναι κατά το νόμο απαραίτητο στοιχείο, γιατί η συν/κή δεν είναι από τα αξιόγραφα. Εκείνα που μπορούν να εκδοθούν στον κομιστή. Από το άλλο όμως μέρος, θεωρείται νόμιμη η λευκή οπισθογράφηση (άρθρα 3 -2, -3, ν. 5325), που επιτρέπει την καταστρατήγηση της απαγορεύσεως αυτής.

Ετσι, με την δυνατότητα εκδόσεως της συν/κής εις διαταγήν του ίδιου του εκδότη και την οπισθογράφησή της στον κομιστή (“εν λευκώ” οδηγούμαστε ουσιαστικά σε έκδοση συν/κής στον κομιστή.

Ως λήπτης, μπορεί να σημειώνεται και ο ίδιος ο εκδότης, κάτι που συνηθίζεται στην πρακτική. Οπως σημειώθηκε ήδη, η συν/κή μπορεί να εκδοθεί και “επί αυτού” του εκδότη, δηλαδή με πληρωμή τον ίδιο τον εκδότη. Ετσι, λοιπόν, είναι δυνατόν εκδότης, πληρωτής και λήπτης της συν/κής να είναι το ίδιο πρόσωπο. Στην περίπτωση αυτή, η συν/κή είναι αναμφίβολα έγκυρη, αλλά οικονομική και νομική σημασία αποκτά, μόνο όταν οπισθογραφηθεί και παραδοθεί σε άλλο πρόσωπο.

Στην συν/κή μπορεί να σημειώνονται περισσότεροι δικαιούχοι, είτε αθροιστικώς είτε διαζευκτικώς. Στην πρώτη περίπτωση η άσκηση των δικαιωμάτων από τη συν/κή (δηλαδή η οπισθογράφηση ή η απαίτηση της πληρωμής) πρέπει να γίνεται ιδιαίτερα από όλους μαζί τους δικαιούχους, ενώ στη δεύτερη περίπτωση, η άσκηση των δικαιωμάτων αυτών από τον ένα αποκλείει την άσκησή τους από τους άλλους.

7) Η σημείωση της χρονολογίας και του τόπου εκδόσεως της συν/κής (άρθρο 1, εδ. 7 ν. 5325)

Η σημείωση της χρονολογίας εκδόσεως είναι απαραίτητη, γιατί μας επιτρέπει να δώσουμε απάντηση σε πολλά ερωτήματα. Μας επιτρέπει να εκτιμήσουμε αν ο εκδότης ήταν ικανός κατά το χρόνο της εκδόσεως ή αν η συν/κή εκδόθηκε κατά την ύποπτη περίοδο σε περίπτωση μη πτωχεύσεως του εκδότη, ή, ακόμα, να προσδιορίσουμε τη λήξη της συν/κής, όταν αυτή έχει εκδοθεί μετά προθεσμία από τη χρονολογία της.

Για το λόγο αυτόν, η χρονολογία εκδόσεως είναι αναγκαίο στοιχείο για το κύρος της συν/κής ' και αν λείπει, δεν αναπληρώνεται και η συν/κή είναι άκυρη.

Η χρονολογία εκδόσεως συνήθως γράφεται μαζί με τον τόπο εκδόσεως, κάτω από το κείμενο της συν/κής και πάνω από την υπογραφή του εκδότη. Σημειώνεται με γράμματα ή αριθμούς και συνήθως περιέχει την ένδειξη του έτους, του μήνα και της ημέρας. Όμως, ο προσδιορισμός της μπορεί να γίνει και με περιληπτικές ή περιφραστικές εκφράσεις, όπως "Χριστούγεννα 1998", αρκεί μόνο οι εκφράσεις αυτές να επιτρέπουν τη σαφή και βέβαια συναγωγή του χρόνου εκδόσεως.

Ο τόπος εκδόσεως είναι απαραίτητο στοιχείο, κυρίως για την επίλυση ζητημάτων συγκρούσεως νόμων. Πάντως, η έλλειψη του στοιχείου αυτού αναπληρώνεται από τον τόπο που ενδεχομένως σημειώνεται δίπλα στο όνομα του εκδότη. Αν όμως δεν σημειώνεται τόπος δίπλα στο όνομα του εκδότη, η συν/κή είναι άκυρη.

Ο αναγραφόμενος τόπος εκδόσεως μπορεί να μην ανταποκρίνεται στην πραγματικότητα. Οποσδήποτε, όμως, ο τόπος εκδόσεως πρέπει να είναι πιθανός και υπαρκτός. Γι' αυτό σημείωση απίθανου ή ανύπαρκτου τόπου (π.χ. της Ατλαντίδας), έχει ως συνέπεια την ακυρότητα της συν/κής. Την ίδια συνέπεια έχει, τέλος, και η σημείωση περισσότερων τόπων εκδόσεως.

8) Η υπογραφή του εκδότη (άρθρο 1, εδ. 8, ν. 5325)

Η υπογραφή του εκδότη είναι απαραίτητο στοιχείο για το κύρος της συναλλαγματικής, γιατί ολοκληρώνει τη δήλωση της βουλήσεως του εκδότη και προσδιορίζει τη συν/κή ως ιδιωτικό έγγραφο, που είναι απαραίτητο στοιχείο της έννοιας του αξιογράφου.

Ως στοιχείο του κύρους της συν/κής ο νόμος απαιτεί την υπογραφή του εκδότη ' συνεπώς, δεν αρκείται στη σημείωση του ονόματος του εκδότη, έστω και αν αυτή είναι ιδιόγραφη. Εξ' άλλου, επειδή πρόκειται για υπογραφή, πρέπει να τίθεται στην πρώτη σελίδα και να καλύπτει ολόκληρο το κείμενο της συν/κής. Η υπογραφή πρέπει να περιέχει το αστικό όνομα ή την επωνυμία του εκδότη. Σύντμηση ονόματος και επωνύμου δεν βλάπτει, αν αυτός είναι ο τρόπος υπογραφής, αρκεί να συνάγεται με βεβαιότητα η ταυτότητα του εκδότη. Αν τίθεται υπογραφή καταφανώς ανύπαρκτου προσώπου (πχ. Ηφαιστος, Προμηθέας), η συν/κή είναι άκυρη. Αν όμως υπάρχει υπογραφή ανύπαρκτου αλλά πιθανού προσώπου, το κύρος της συν/κής δεν θίγεται.

Τη συν/κή μπορεί να υπογράψουν περισσότερα άτομα ως εκδότες, οπότε όλοι ευθύνονται εις ολόκληρα. Η υπογραφή πρέπει να ' ναι χειρόγραφη. Συνεπώς, υπογραφή με σφραγίδα ή με γραφομηχανή, ή υπογραφή έντυπη δεν καλύπτει τον απαιτούμενο τύπο. Η υπογραφή, συνήθως είναι και ιδιόγραφη. Αυτό όμως δεν είναι απαραίτητο, γιατί η ανάληψη υποχρέωσης μπορεί να γίνει και με αντιπρόσωπο.

Αν η συν/κή εκδίδεται στο όνομα εμπορικής εταιρείας, για να την υποχρεώσει, πρέπει να φέρει όχι μόνο τη χειρόγραφη υπογραφή του αρμόδιου οργάνου της, αλλά και την επωνυμία της εταιρείας.

3. ΕΛΛΕΙΨΗ ΤΥΠΙΚΩΝ ΣΤΟΙΧΕΙΩΝ ΤΗΣ ΣΥΝ/ΚΗΣ. ΜΕΤΑΤΡΟΠΗ

* Η συν/κή είναι αυστηρά τυπικό αξιόγραφο. Γι' αυτό, αν λείπει ένα από τα τυπικά στοιχεία του άρθρου 1 ν. 5325, που αναλύθηκαν, ο τίτλος δεν ισχύει ως συν/κή. Αλλά στον κανόνα αυτόν υπάρχουν και εξαιρέσεις που προβλέπονται ρητά στο νόμο. **Ειδικότερα :**

α) Το στοιχείο του χρόνου λήξεως αναπληρώνεται από το νόμο, με την έννοια ότι η συν/κή που εκδόθηκε χωρίς σημείωση λήξεως ισχύει ως συν/κή όψεως.

β) Το στοιχείο του τόπου πληρωμής μπορεί να συμπληρωθεί από το κείμενο της συν/κής και συγκεκριμένα, από τον τόπο που σημειώνεται δίπλα στο όνομα του πληρωτή.

γ) Αν κανένας τόπος δεν σημειώνεται κοντά στο όνομα του πληρωτή ή του εκδότη, η συν/κή είναι άκυρη, λόγω αδυναμίας συμπλήρωσεως του αντίστοιχου τυπικού στοιχείου από το κείμενο της συν/κής.

Αν λείπει ένα τυπικό στοιχείο, που δεν επιτρέπεται κατά νόμο, ή δεν μπορεί από τα πράγματα να αναπληρωθεί, ο τίτλος δεν ισχύει ως συν/κή, άρα είναι άκυρος. Στην περίπτωση αυτή, λοιπόν, όλες οι δηλώσεις βουλήσεως που αναγράφονται στην συν/κή (αποδοχή, οπισθογραφήσεις, τριτεγγυήσεις), είναι επίσης άκυρες. Η ακυρότητα αυτή, μάλιστα είναι απόλυτη.

* Ο τίτλος από τον οποίο λείπει στοιχείο απαραίτητο για το κύρος της συν/κής, καθώς και η χαρτοσήμανση, "δεν ισχύει ως συν/κή", όπως λέει ο νόμος. Είναι όμως δυνατό, ο τίτλος αυτός να ισχύσει ως άλλη δικαιοπραξία κατά μετατροπή, βέβαια με τις προϋποθέσεις του άρθρου 182 Α.Κ. Για να πραγματοποιηθεί η μετατροπή, πρέπει από το ένα μέρος να είναι άκυρη η συν/κή και από το άλλο να συντρέχουν τα στοιχεία κάποιας άλλης δικαιοπραξίας καθώς και οι ενδιαφερόμενοι να ήθελαν να ισχύσει η άλλη αυτή δικαιοπραξία αν γνώριζαν την ακυρότητα.

Αν η συν/κή εμφανίζει τυπικό ελλείμμα και έχει εκδοθεί από έμπορο και απευθύνεται σε έμπορο, μπορεί να μετατραπεί σε εμπορική εντολή του άρθρου 76 του ν.δ. του 1923. Εξ' άλλου, αν μόνο ο εκδότης ή μόνο ο αποδέκτης είναι έμπορος μπορεί να μετατραπεί σε χρεωστικό ομόλογο του ίδιου άρθρου. Για να είναι όμως εμπορευσιμος ο τίτλος, πρέπει να υπάρχει σ' αυτόν η ρήτρα "εις διαταγήν" γιατί τα αξιόγραφα αυτά δεν είναι γεννημένα εις διαταγήν.

Αν η τυπικά άκυρη συν/κή συγκεντρώνει τα στοιχεία περισσότερων από μία δικαιπραξιών, πρέπει να προτιμηθεί εκείνη η δικαιπραξία με την οποία επιτυγχάνεται καλύτερα ο σκοπός που επιδίωξαν με την έκδοση της συν/κής.

Τα τυπικά στοιχεία του κύρους της συν/κής δεν είναι αρκετό να υπάρχουν κατά το χρόνο εκδόσεώς της ' πρέπει να διατηρούνται σε όλη τη διάρκεια της κυκλοφορίας της καθώς και κατά το χρόνο ασκήσεως των αξιώσεων από αυτή. Είναι δυνατόν όμως, το κείμενο μιας συν/κής, που αρχικά ήταν πλήρες, να μεταβληθεί μεταγενέστερα και πριν η συν/κή εκπληρώσει τον προορισμό της, επειδή είτε εξαλήφθηκε, είτε αλλοιώθηκε ένα από τα τυπικά στοιχεία της. Στην περίπτωση αυτή, οι συνέπειες που επέρχονται παραλλάζουν ανάλογα με το αν υπάρχει εξαλειψη ή αλλοίωση.

Αν κάποιο στοιχείο ουσιώδες για το κύρος της συν/κής εξαλειφθεί ακούσια ή εκούσια (με σχίσμο σβύσιμο, κόψιμο ή αλλιώς), ο τίτλος γίνεται άκυρος ως συν/κή. Ο κομιστής, στην περίπτωση αυτή, μπορεί να προστατευθεί μόνο με τη διαδικασία κηρύξεως του τίτλου ανίσχυρου.

Διαφορετικές είναι οι συνέπειες, αν αλλοιωθεί στοιχείο της συν/κής μετά την έκδοσή της ' π.χ. αν διαγραφεί ο αρχικός τρόπος πληρωμής, αν αλλοιωθεί το ποσό της συν/κής (από 10.000 σε 110.000 ή 100.000) κ.ο.κ.

Τότε, σε περίπτωση αλλοιώσεως του κειμένου της συν/κής, οι μεταγενέστεροι της αλλοιώσεως υπογραφείς υποχρεούνται κατά τους όρους του αλλοιωμένου κειμένου και οι προγενέστεροι σύμφωνα με τους όρους του αρχικού κειμένου.

Σε κάθε περίπτωση, αυτός που εξαλείφει ή αλλοιώνει ηθελημένα στοιχείο ή στοιχεία της συν/κής διαπράττει το ποινικό αδίκημα της νοθείας εγγράφου και υπόκειται στις ποινές της πλαστογραφίας (άρθρα 216 επ. Π.Κ.).

ΛΕΥΚΗ ΣΥΝΑΛΛΑΓΜΑΤΙΚΗ

Σημαντική εξαίρεση από τον κανόνα της αυστηρής τυπικότητας της συν/κής αποτελεί η λευκή συν/κή. Λευκή είναι η συν/κή, από την οποία λείπουν ένα ή περισσότερα τυπικά στοιχεία, που κατά τη συμφωνία των μερών πρόκειται να συμπληρωθούν αργότερα (άρθρο 10, ν. 5325).

Συνηθίζεται στην πράξη, η συν/κή να αφήνεται κατά την έκδοσή της ηθελημένα ατελής. Αυτό συμβαίνει, ιδίως όταν το ύψος της απαιτήσεως δεν είναι ακόμα γνωστό (π.χ. γιατί απορρέει από τρέχοντα λογαριασμό), ενώ η άμεση έκδοση της συν/κής επιβάλλεται προς εξασφάλιση της απαιτήσεως αυτής ή όντα με την αποδοχή της συν/κής δίδεται πίστωση (π.χ. από τράπεζα προς πελάτη της), την οποία ο πιστολήπτης θέλει να χρησιμοποιήσει στο ύψος που επιβάλλουν οι ανάγκες του, που δεν είναι προσδιορισμένες ακριβώς. Στις περιπτώσεις αυτές, η έκδοση της συν/κής συνοδεύεται από τη συμφωνία, ότι το στοιχείο που λείπει θα συμπληρωθεί, μέσα σε ορισμένα όρια, από τον ενδιαφερόμενο κομιστή.

Έτσι, τα στοιχεία της έννοιας της λευκής συναλλαγματικής είναι δύο:

α) η θελημένη παράλειψη ενός ή περισσότερων στοιχείων της συν/κής και

β) η συμφωνία για μεταγενέστερη συμπλήρωσή τους.

Κια η λειτουργία τους συνίσταται σε τούτο:

ότι μέχρι να συμπληρωθεί, η λευκή συν/κή είναι άκυρη, αν το στοιχείο που λείπει είναι από αυτά που δεν αναπληρώνονται ενώ, όταν συμπληρωθεί, γίνεται πλήρης και μάλιστα αναδρομικά, σαν να είχε εξ αρχής το περιεχόμενο που απέκτησε με τη συμπλήρωση.

Από τη σκιαγράφιση της έννοιας και της λειτουργίας της λευκής συν/κής συνάγεται ότι αυτή διακρίνεται από την ατελή συν/κή - από τη συν/κή, δηλαδή, στην οποία λείπουν ένα ή περισσότερα από τα ουσιώδη στοιχεία του άρθρου 1 ν. 5325. Η μόνη ομοιότητα είναι ότι είναι και οι δύο ατελής. Από το άλλο μέρος όμως έχει μια ουσιώδη διαφορά, ότι δηλαδή η ατέλειά της αυτή είναι θελημένη και πρόκειται να εξαλειφθεί με μεταγενέστερη συμπλήρωσή της, ενώ η ατελής συν/κή, που δεν συνοδεύεται από συμφωνία συμπλήρωσεως, παραμένει άκυρη και τυχόν συμπλήρωσή της αποτελεί πλαστογραφία.

Για να υπάρξει λευκή συν/κή, κατ' αρχή, πρέπει να συντρέξουν οι προϋποθέσεις που απαιτούνται για την έκδοση πλήρους συν/κής, με εξαίρεση μόνο τα τυπικά στοιχεία που, κατά τη βούληση των μερών, μπορούν να συμπληρωθούν αργότερα. Η έλλειψη τυπικών στοιχείων μπορεί να φθάνει μέχρι το σημείο, ώστε ο τίτλος να'χει μόνο μια υπογραφή, του εκδότη ή του αποδέκτη.

Αν η συν/κή συμπληρωθεί κατά την ορισμένη συμφωνία, γίνεται τέλεια συν/κή και υποβάλλεται στην ίδια νομική μεταχείριση που θα εύρισκε, αν από την αρχή είχε το περιεχόμενο που απέκτησε με τη συμπλήρωση.

Ετσι οι οπισθογραφήσεις, που έγιναν όσο η συν/κή ήταν ασυμπλήρωτη, είναι κανονικές επίσης τα πρόσωπα που υπέγραψαν τη συν/κή στο διάστημα αυτό, ευθύνονται όσο κι αν η συν/κή ήταν εξ αρχής συμπληρωμένη.

Η αντισυμβατική συμπλήρωση αποτελεί το ποινικό αδίκημα της νοθείας εγγράφου και επισύρει κατά του δράστη τις ποινές της πλαστογραφίας.

*** Ρήτρες στη συναλλαγματική**

Εκτός από τα απαραίτητα για το κύρος της στοιχεία, η συν/κή μπορεί να περιέχει και άλλα, μη ουσιώδη στοιχεία, που καλούνται ρήτρες. Οι ρήτρες αυτές άλλοτε προβλέπονται από το νόμο και άλλοτε είναι επινοήσεις των ενδιαφερομένων, οι οποίες λειτουργούν σύμφωνα με την αρχή της ελευθερίας των συμβάσεων. Ισχύουν δηλαδή, εφόσον δεν είναι αντίθετες στο νόμο ή στη φύση και το σκοπό της συν/κής.

Επιτρεπόμενες ρήτρες :

- 1) Ρήτρες που επηρεάζουν την ενοχή της συν/κής. Οι κυριότερες είναι :
 - α) η ρήτρα, η σχετική με την απαλλαγή του εκδότη από την ευθύνη του για την αποδοχή (άρθρο 9-2 εδ. α.ν. 5325).
 - β) η αρνητική ρήτρα εις διαταγήν (άρθρο 11, -2 ν.5325). Με αυτή αποκλείεται η δυνατότητα μεταβίβασεως της συν/κής με οπισθογράφιση και μπορεί να μεταβιβαστεί μόνο με εκχώρηση.
 - γ) Η ρήτρα “εις κατοικίαν” (άρθρο 4 ν. 5325). Η συν/κή γίνεται πληρωτέα στην κατοικία άλλου προσώπου, εκτός από τον πληρωτή.
 - δ) Η ρήτρα “άνευ διαμαρτυρικού” ή “ανέξοδος επιστροφή”. (άρθρο 46 - 1 ν. 5325). Με τη ρήτρα αυτή, αναγραφόμενη από τον εκδότη, ο κομιστής απαλλάσσεται από την υποχρέωση να συντάξει διαμαρτυρικό για την άσκηση της αναγωγής σε περίπτωση μή αποδοχής ή μη πληρωμής της συν/κής.

2) Ρήτρες που δεν επηρεάζουν την ενοχή από συν/κή. Οι σπουδαιότερες από τις ρήτρες αυτές, που αφορούν τις σχέσεις τις οποίες λειτουργούν έξω από τη συν/κή, είναι οι ακόλουθες:

- α) Η ρήτρα αξίας. Η ρήτρα αυτή, υποδηλώνει έμμεσα, την αιτία που κατά το κοινό δίκαιο έδωσε αφορμή στην έκδοση της συν/κής.
- β) Η ρήτρα καλύψεως. Αυτή φανερώνει κατά ποιό τρόπο ο πληρωτής θα καλυφθεί από τον εκδότη για την πληρωμή που θα κάνει.

Ρήτρες μή επιτρεπόμενες

Οι ρήτρες αυτές απαγορεύονται από το νόμο είτε έμμεσα, είτε άμεσα, γιατί αντικείται στη φύση της συν/κής. Άλλες από αυτές θεωρούνται ως μη γραμμένες, ενώ άλλες επιφέρουν ακυρότητα της συν/κής. Συγκεκριμένα:

- α) Η ρήτρα περί απαλλαγής του εκδότη από την ευθύνη του για την πληρωμή.
- β) Η ρήτρα τόκου, όταν περιλαμβάνεται σε συν/κή πληρωτέα σε ρητή ημέρα ή μετά προθεσμία από τη χρονολογία. Αντίθετα, όταν περιλαμβάνεται σε συν/κή πληρωτέα εν όψει ή μετά προθεσμία από την όψη, η ρήτρα αυτή είναι ισχυρή, αρκεί να αναφέρεται στη συν/κή, και το επιτόκιο.

Αν το επιτόκιο δεν αναφέρεται, η ρήτρα θεωρείται και πάλι ως μη γραμμένη.

2) Ρήτρες που επιφέρουν ακυρότητα της συν/κής. Τέτοιες είναι όλες οι ρήτρες που δεν συμβιβάζονται με τη φύση της συν/κής και ιδίως αυτές που αλλοιώνουν την ευθύνη ή που αναιρούν στοιχείο του κύρους της συν/κής. π.χ. η ρήτρα στην οποία αναφέρονται περισσότεροι τόποι πληρωμής ή εκδόσεως, περισσότερων διαδοχικών λήξεων κ.α.

ΧΑΡΤΟΣΗΜΑΝΣΗ ΤΗΣ ΣΥΝΑΛΛΑΓΜΑΤΙΚΗΣ

Η έκδοση της συναλλαγματικής υπόκειται σε χαρτοσήμανση. Συγκεκριμένα σε χαρτοσήμανση υποβάλλονται οι συν/κές που εκδίδονται στην Ελλάδα. Δεν υπόκεινται σε χαρτοσήμανση, η οπισθογράφηση, η τριτεγγύηση και η εξόφληση της συν/κής.

Σε χαρτοσήμανση υποβάλλονται και οι συν/κές που έχουν εκδοθεί στην αλλοδαπή και εισάγονται στην Ελλάδα. Αυτές, όμως υποβάλλονται σε χαρτοσήμανση κατά την πρώτη πράξη μετά την εισαγωγή τους, που μπορεί κατά τις περιστάσεις, να είναι η αποδοχή, η οπισθογράφηση, η τριτεγγύηση, η διαμαρτύρηση ή η εξόφληση.

Πάντως, σε περίπτωση ακυρότητας, έτσι και στην προκείμενη περίπτωση χωρεί μετατροπή της άκυρης συν/κής σε άλλη δικαιοπραξία. Δηλαδή, οι συν/κές και τα γραμμάτια που δεν είναι νόμιμα χαρτοσημασμένα από την αρχή, “θεωρούνται άκυρα ως τοιαύτα” και μπορούν να μετατραπούν μόνο εφόσον υπάρχουν οι προϋποθέσεις της μετατροπής κατά το κοινό δίκαιο.

1. ΑΠΟΔΟΧΗ ΤΗΣ ΣΥΝΑΛΛΑΓΜΑΤΙΚΗΣ

Αποδοχή της συναλλαγματικής είναι η δήλωση της βουλήσεως που θέτει στη συναλλαγματική ο πληρωτής και με την οποία υπόσχεται να πληρώσει τη συναλλαγματική.

Με την αποδοχή ο πληρωτής γίνεται οφειλέτης και καλείται “αποδέκτης” της συναλλαγματικής.

Η αποδοχή δεν είναι απαραίτητο στοιχείο για το κύρος της συν/κής και η λειτουργία της, ούτε και αναφέρεται στα τυπικά στοιχεία της συναλλαγματικής. Πάντως στη πράξη έχει μεγάλη σημασία γιατί αυξάνει τη φερεγγυότητα της συναλλαγματικής, δηλαδή, την κυκλοφοριακή της ικανότητα και αυτό, γιατί δημιουργεί τον κύριο οφειλέτη της συναλλαγματικής.

Η αποδοχή “γράφεται επί της συναλλαγματικής”. Αρα πρέπει (η αποδοχή) να γίνεται εγγράφως πάνω στη συναλλαγματική και να υπογράφεται από τον πληρωτή. Η υπογραφή πρέπει να είναι χειρόγραφη, όχι όμως ιδιόγραφη δηλαδή μπορεί να γίνει και με αντιπρόσωπο.

Η αποδοχή πρέπει να είναι απλή και καθαρή. Αυτό σημαίνει πως δεν πρέπει να περιέχει όρους ή προϋποθέσεις. Αν συμβεί κάτι τέτοιο τότε η αποδοχή είναι άκυρη. Δεν πρέπει επίσης να περιέχει τροποποίηση του περιεχομένου της συν/κής.

Συνήθως, αποδοχή της συναλλαγματικής γίνεται μετά την εμφάνισή της πριν ακόμη τεθεί σε κυκλοφορία η συναλλαγματική. Υπάρχουν όμως και περιπτώσεις που ο πληρωτής αποδέχεται, πριν ο εκδότης υπογράψει, καθώς και άλλες περιπτώσεις που η συναλλαγματική κυκλοφορεί πριν από την αποδοχή της από τον πληρωτή.

Η συναλλαγματική πρέπει να εμφανιστεί προς αποδοχή στην κατοικία του πληρωτή σ' όλο το διάστημα από την έκδοσή της έως τη λήξη της, ενώ μπορεί και να καθορισθεί συγκεκριμένη ημερομηνία με ειδική ρήτρα. Ομως ο εκδότης μπορεί και να απαγορεύσει την εμφάνιση της συναλλαγματικής προς αποδοχή ("μη αποδέξιμος" συναλλαγματική). Η εμφάνιση προς αποδοχή γίνεται μόνο προς το πρόσωπο που κατανομάζεται ρητά ως πληρωτής ή τον νόμιμο αντιπρόσωπό του. Ο πληρωτής έχει δικαίωμα να την αποδεχτεί ή όχι, ή να ζητήσει "προθεσμία διασκέψεως" ώστε να σκεφθεί αν θα την αποδεχτεί ή όχι (προθεσμία μιας ημέρας). Η αποδοχή μπορεί να είναι και "μερική" για μέρος μόνο του ποσού.

2.1. ΟΠΙΣΘΟΓΡΑΦΗΣΗ ΤΗΣ ΣΥΝΑΛΛΑΓΜΑΤΙΚΗΣ

Η συναλλαγματική ως μέσο παροχής πίστωσης, εκπληρώνει το σκοπό αυτό κατά τη λήξη της. Αλλά, ως μέσο κυκλοφορίας των απαιτήσεων εκπληρώνει τον σκοπό αυτό με την μεταβίβασή της. Συνεπώς, αν κάποιος θέλει να αξιοποιήσει την συναλλαγματική πριν τη λήξη της μπορεί να την μεταβιβάσει (στο δανειστή τους προς εξόφληση κάποιου προηγούμενου χρέους ή αντί πληρωμής ή να την προεξοφλήσει κ.ο.κ.).

Η οπισθογράφηση είναι ένας τρόπος μεταβίβασης της συν/κής που αποτελείται από σημείωση στον τίτλο και παράδοση του τίτλου.

Η οπισθογράφηση μεταβιβάζει όλα τα δικαιώματα της συναλλαγματικής. Δηλαδή, τόσο το δικαίωμα κυριότητας της συναλλαγματικής, όσο και της απαίτησης που ενσωματώνεται στη συναλλαγματική. Με την οπισθογράφηση ο νόμιμος κομιστής δίνει εντολή να γίνει η πληρωμή της συναλλαγματικής όχι στον ίδιο, αλλά σε άλλο πρόσωπο που αυτός προσδιορίζει.

Η εντολή αυτή απευθύνεται άμεσα στον πληρωτή, έμμεσα όμως, σε όλους τους προηγούμενους υπογραφείς που είναι “εις ολόκληρο” υπεύθυνοι για την πληρωμή της συναλλαγματικής.

Η οπισθογράφηση πρέπει να είναι έγγραφη στο πίσω μέρος της συναλλαγματικής (χωρίς αυτό να είναι και απαραίτητο). Μπορεί να υπάρχει και στο εμπρός μέρος αρκεί να δηλώνεται με σαφήνεια ότι πρόκειται για οπισθογράφηση. Αν όμως αποτελείται μόνο από υπογραφή πρέπει να είναι στο πίσω μέρος, γιατί αλλιώς θεωρείται ως τριτεγγύηση (κατά το άρθρο 31 του νόμου 5325).

Μια ολοκληρωμένη οπισθογράφηση θα μπορούσε να είναι “Το εις εμέ οφειλόμενο ποσό της συναλλαγματικής πληρώσατας αντί εμού, εις τον Χ”. Ενώ συνοπτικά “Εις τον Χ”. Μπορεί επίσης να είναι και λευκή οπισθογράφηση (να μην περιέχει όνομα).

Στην οπισθογράφηση δεν πρέπει να περιέχονται όροι ή προϋποθέσεις, αλλά και αν υπάρχουν τέτοιοι θεωρούνται ως “μη γεγραμμένοι” δηλαδή δε θίγουν ούτε το κύρος της συναλλαγματικής ούτε την ίδια την οπισθογράφηση.

Δύο πρόσωπα συμμετέχουν στην οπισθογράφηση : ο οπισθογράφος και ο δικαιούχος από οπισθογράφηση.

Ο οπισθογράφος πρέπει να είναι και ο νόμιμος κομιστής της συναλλαγματικής. Άρα η πρώτη οπισθογράφηση γίνεται από το νόμιμο λήπτη που προσδιορίζεται στη συναλλαγματική. Έτσι, κάθε επόμενη οπισθογράφηση γίνεται απ’ αυτόν που κάθε φορά είναι ο τελευταίος για τον οποίο γίνεται η οπισθογράφηση. Πραγματικά, οι οπισθογραφήσεις πρέπει να σχηματίζουν μια αδιάκοπη αλυσίδα στην οποία αυτός προς τον οποίο γίνεται η οπισθογράφηση είναι ο επόμενος οπισθογράφος. Η αλυσίδα αυτή δεν διακόπτεται από τυχόν λευκές οπισθογραφήσεις, δηλαδή και αυτός που παρέλαβε την συναλλαγματική με λευκή οπισθογράφηση μπορεί έγκυρα να την μεταβιβάσει με οπισθογράφηση.

2.2. ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑ ΤΗΣ ΟΠΙΣΘΟΓΡΑΦΗΣΗΣ

Μεταβιβαστικό αποτέλεσμα

Σύμφωνα με το άρθρο 14, ν. 5325 η οπισθογράφιση μεταβιβάζει όλα τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις που απορέουν από τη συναλλαγματική.

Εγγυητικά Αποτελέσματα (άρθρο 15 ν 5325)

Ο οπισθογράφος αναλαμβάνει με την οπισθογράφιση ευθύνη για την αποδοχή και την πληρωμή της συναλλαγματικής. Δηλαδή ο οπισθογράφος εγγυάται προς όλους μετά από αυτόν οπισθογράφους την αποδοχή και πληρωμή της συναλλαγματικής. Έτσι, αν η συναλλαγματική δεν πληρωθεί κατά τη λήξη της ο κομιστής μπορεί να στραφεί εναντίον του.

Νομιμοποιητικά αποτελέσματα (άρθρο 16 ν 5325)

Σύμφωνα με το άρθρο όποιος κατέχει τη συναλλαγματική και στηρίζει το δικαίωμά του σε αλυσίδα οπισθογραφήσεων θεωρείται ως ο “νόμιμος κομιστής” της συναλλαγματικής.

2.3. ΕΙΔΗ ΟΠΙΣΘΟΓΡΑΦΗΣΗΣ

α) Πλήρης οπισθογράφιση, όταν περιέχει την εντολή προς πληρωμή, το όνομα για το οποίο γίνεται η οπισθογράφιση καθώς και την υπογραφή του οπισθογράφου.

β) Λευκή οπισθογράφιση, όταν περιέχει μόνο την υπογραφή του οπισθογράφου.

γ) Οπισθογράφιση λόγω πληρεξουσιότητας, όταν ο κομιστής δεν έχει τη δυνατότητα να εισπράξει ο ίδιος τη συναλλαγματική (π/χ/ δεν βρίσκεται στον τόπο πληρωμής) και αναθέτει σε κάποιον άλλο να κάνει για λογαριασμό του την εισπραξη. Η ανάθεση αυτή γίνεται με οπισθογράφιση στην οποία προστίθεται ρήτρα (π.χ. κατά πληρεξουσιότητα).

δ) Οπισθογράφιση λόγω ενεχύρου. Ο δανεισμός επιτυγχάνεται και με την ενεχυρίαση της συναλλαγματικής. Έτσι ο κομιστής αντί να την προεξοφλήσει προτιμά να δανειστεί ενεχυριάζοντάς την (και αυτό γιατί θα επιβαρυνόταν με μεγάλο προεξοφλητικό τόκο, ενώ στην περίπτωση της ενεχυρίασης επιβαρύνεται με τον τόκο που αναλογεί στο δάνειο και αυτό μέχρι την απόδοσή του). Αυτή η ενεχυρίαση της συναλλαγματικής γίνεται με οπισθογράφιση και ειδική ρήτρα (π.χ. αξία λόγω ενεχύρου).

3) ΤΡΙΤΕΓΓΥΗΣΗ ΤΗΣ ΣΥΝΑΛΛΑΓΜΑΤΙΚΗΣ

Η τριτεγγύηση είναι η δήλωση βουλήσεως η οποία διατυπώνεται στη συναλλαγματική και με την οποία ένα πρόσωπο δεσμεύεται να πληρώσει τη συναλλαγματική με τους ίδιους όρους με τους οποίους δεσμεύεται από αυτή τη συναλλαγματική κάποιιο άλλο πρόσωπο που την έχει ήδη υπογράψει. Αυτός που τριτεγγυάται λέγεται τριτεγγυητής της συναλλαγματικής.

Σκοπός της τριτεγγύησης, είναι η εξασφάλιση της πληρωμής της συναλλαγματικής που ορισμένο πρόσωπο, με την προσθήκη ενός ακόμα “υπόχρεου” που ευθύνεται και αυτός, όπως ο πληρωτής της συναλλαγματικής εις ολόκληρο για την πληρωμή της. Ανάγκη για τριτεγγύηση προκύπτει όταν υπάρχει δυσπιστία προς την φερεγγυότητα κάποιου υπογραφέα.

Ενώ όμως η τριτεγγύηση επέρχεται να καλύψει αυτή την ανάγκη για εξασφάλιση και ενισχύει την πίστη και το κύρος της συναλλαγματικής, μπορεί να έχει και δυσάρεστες συνέπειες στην κυκλοφοριακή ικανότητά της. Γιαυτό ακριβώς το λόγο προτιμάται αντί της τριτεγγύησης η εγγυητική οπισθογράφηση. Δηλαδή πρώτα μια εικονική οπισθογράφηση προς αυτόν από τον οποίο ζητήται η τριτεγγύηση και μετά μια οπισθογράφηση από τον ίδιο τον τριτεγγυητή προς το πρόσωπο (κομιστή) που αξίωσε την τριτεγγύηση.

Η τριτεγγύηση μπορεί να δοθεί από οποιοδήποτε τρίτο πρόσωπο καθώς και από υπογραφέα ήδη της συναλλαγματικής. Όμως, αν αυτός που είναι ήδη υπόχρεως από τη συναλλαγματική εμφανιστεί και ως τριτεγγυητής έχει ευθύνη βαρύτερη από αυτή που είχε ήδη με την πρώτη του ιδιότητα (του υπόχρεου από συναλλαγματική).

Ακόμη τριτεγγύηση μπορούν να δώσουν περισσότερα από ένα πρόσωπα για τον ίδιο υπεύθυνο.

Όπως και στην περίπτωση του ενός τριτεγγυητή έτσι και εδώ καθένα από τα παραπάνω πρόσωπα ευθύνονται ξεχωριστά και εξ ολοκλήρου με τους άλλους υπόχρεους για την πληρωμή της συναλλαγματικής

Η τριτεγγύηση πρέπει να είναι έγγραφη και να εκφράζεται με τις λέξεις “_ δια τριτεγγύηση” ή άλλες ισοδύναμες. Τριτεγγύηση όμως θεωρείται και η απλή υπογραφή στην πρώτη πλευρά της συναλλαγματικής. Έτσι, το μόνο στοιχείο που είναι απαραίτητο για το τυπικό κύρος της τριτεγγύησης είναι η υπογραφή που πρέπει να είναι χειρόγραφη όχι όμως και ιδιόγραφη (μπορεί να γίνει και με αντιπρόσωπο). Χρονολόγηση της τριτεγγύησης σε συναλλαγματική που έφθασε στο τέλος της λειτουργίας της αποκτά μεγαλύτερη σημασία γιατί εξασφαλίζει την είσπραξη που είναι ο σκοπός της τριτεγγύησης.

Ο τριτεγγυητής πληρώνοντας τη συναλλαγματική αποκτά δικαιώματα πάνω στη συναλλαγματική και από τη συναλλαγματική. Ενώ όμως ο κομιστής έχει υπεύθυνους απέναντί του όλους τους προηγούμενους από αυτόν υπογραφείς, ο τριτεγγυητής αποκτά τα δικαιώματα μόνο κατά το πρόσωπο για το οποίο τριτεγγυήθηκε και κατά αυτών που ενέχονται απέναντι σ’ αυτόν. Σύμφωνα μ’ αυτά ο τριτεγγυητής μπορεί να στραφεί μόνο κατά του αποδέκτη.

4. ΛΗΞΗ ΤΗΣ ΣΥΝΑΛΛΑΓΜΑΤΙΚΗΣ

Η συναλλαγματική είναι προορισμένη να πληρωθεί κατά τη λήξη της και λήξη είναι η ημέρα κατά την οποία η απαίτηση από τη συναλλαγματική γίνεται ληξιπρόθεσμη. Η λήξη δεν συμπίπτει κατ' ανάγκη με την ημέρα πληρωμής. Αποτελεί την αφετηρία μιας προθεσμίας δύο ημερών μέσα στην οποία πρέπει να γίνει η πληρωμή ή να συνταχθεί διαμαρτυρικό. Αποτελεί επίσης την αφετηρία υπολογισμού τόκων υπηρεμερίας σε περίπτωση άρνησης πληρωμής. Γιαυτό και η λήξη της είναι τυπικό στοιχείο της συναλλαγματικής. Αν όμως λείπει, αναπληρώνεται από το νόμο που προβλέπει ότι η συναλλαγματική στην οποία δεν ορίζεται η λήξη θεωρείται πληρωτέα εν όψει.

Το άρθρο 33 ν 5325 προσδιορίζει τέσσερους τρόπους λήξεως της συναλλαγματικής (άλλος τρόπος λήξεως καθιστά άκυρη τη συναλλαγματική).

1) Συναλλαγματική όψεως :

Είναι πληρωτέα κατά την εμφάνισή της. Δηλαδή η λήξη προσδιορίζεται από τον κομιστή εμφανίζοντάς την προς πληρωμή. Ο εκδότης όμως μπορεί να ορίσει με ρήτρα ότι η συναλλαγματική δεν επιτρέπεται να εμφανιστεί προς πληρωμή πριν περάσει ορισμένη προθεσμία. Ο νόμος όρισε ότι η συναλλαγματική όψεως πρέπει να εμφανίζεται προς πληρωμή σε προθεσμία ενός έτους.

2) Συναλλαγματική μετά προθεσμία από την όψη :

Η συναλλαγματική αυτή είναι πληρωτέα μετά προθεσμίας που καθορίζει ο εκδότης και που αρχίζει να τρέχει από την εμφάνιση προς αποδοχή.

3) Συναλλαγματική μετά προθεσμίας από τη χρονολογία :

Τέτοια είναι η συναλλαγματική η λήξη της οποίας καθορίζεται από προθεσμία που θέτει ο εκδότης και που αρχίζει από τη χρονολογία έκδοσης της συναλλαγματικής.

4) Συναλλαγματική σε ρητή ημερομηνία :

Είναι η συναλλαγματική που λήγει σε συγκεκριμένη ημέρα οριζόμενη σ' αυτή (είναι ο συνηθέστερος τρόπος λήξης συναλλαγματικής). Αν η ημέρα λήξεως είναι αργία τότε η εμφάνιση πρέπει να γίνει την επόμενη εργάσιμη.

5) ΕΜΦΑΝΙΣΗ ΤΗΣ ΣΥΝΑΛΛΑΓΜΑΤΙΚΗΣ ΠΡΟΣ ΠΛΗΡΩΜΗ

Η εμφάνιση της συναλλαγματικής προς πληρωμή πρέπει να γίνει υπό ορισμένους όρους

- 1) Πρέπει να γίνει από τον κομιστή που στηρίζει το δικαίωμά του σε αλυσίδα οπισθογραφήσεων.
- 2) Προς τον αποδέκτη της συναλλαγματικής
- 3) Ο χρόνος εμφάνισης εξαρτάται από τον τρόπο λήξης της συναλλαγματικής
- 4) Η εμφάνιση της συναλλαγματικής προς πληρωμή πρέπει να γίνει στον τόπο πληρωμής που αναγράφεται στη συναλλαγματική.

6. ΠΛΗΡΩΜΗ ΤΗΣ ΣΥΝΑΛΛΑΓΜΑΤΙΚΗΣ

Αν η συναλλαγματική εμφανιστεί κανονικά με τους όρους του νόμου τότε ο αποδέκτης υποχρεούται να πληρώσει τη συναλλαγματική.

Αν όμως η συναλλαγματική πληρωθεί από κάποιον ενδιάμεσο τότε ελευθερώνονται μόνο οι μεταγενέστεροι από αυτόν υπογραφείς, ενώ, διατηρείται η ευθύνη των προηγούμενων υπογραφέων και περισσότερο του αποδέκτη.

Έτσι, ο ενδιάμεσος υπογράφων, αν πληρώσει, μπορεί να στραφεί κατά των προηγούμενων.

Στην πληρωμή ο κομιστής δικαιούται να ζητήσει τα παρακάτω ποσά:

- 1) Το ποσό της συναλλαγματικής
- 2) Τους τόκους από τη λήξη της συναλλαγματικής (αν αυτή έχει λήξη)
- 3) Τα έξοδα του διαμαρτυρικού, των ειδοποιήσεων και άλλα (αν τυχόν έχουν γίνει τέτοια).

5. ΑΝΑΓΩΓΗ

Αναγωγή είναι η επιδίωξη της απαίτησης από την συναλλαγματική κατά των προσώπων που είχαν υποχρέωση για πληρωμή ή αποδοχή (ανάλογα με το είδος της αναγωγής) πριν απ' αυτόν που ασκεί την αναγωγή.

Ασκείται από τον κομιστή της συναλλαγματικής, αλλά και από υπογραφέα της συναλλαγματικής που πλήρωσε είτε γιατί ασκήθηκε αναγωγή εναντίον του είτε επειδή ο ίδιος το θέλησε για να αποφύγει τις συνέπειες της αναγωγής.

Εφ' όσον ασκηθεί από τον κομιστή, στρέφεται εναντίον κάθε προσώπου που την υπέγραψε με οποιαδήποτε ιδιότητα, ενώ αν ασκηθεί από κάποιον απ' τους υπογραφείς στρέφεται πάντα εναντίον όλων των προηγούμενων υπογραφέων της συναλλαγματικής, ακόμα και των τριτεγγυητών.

Όλα αυτά τα πρόσωπα ευθύνονται μόνο όταν η συναλλαγματική περιέλθει σε "κατάσταση ανάγκης" δηλαδή όταν λήξει και δεν πληρωθεί, όταν δεν γίνει δεκτή κατά την εμφάνισή της προς αποδοχή και όταν κριθεί επισφαλής η πληρωμή της από γεγονότα που συνέβησαν πριν τη λήξη της (όπως πτώχευση, παύση πληρωμών, κατάσχεση περιουσίας).

Σύμφωνα με τα παραπάνω έχουμε δύο είδη αναγωγών:

α) Αναγωγή μετά τη λήξη της συναλλαγματικής που ασκείται όταν εμφανιστεί νόμιμα η συναλλαγματική κατά τη λήξη της και δεν πληρωθεί

β) Αναγωγή πριν τη λήξη της συναλλαγματικής που ασκείται είτε λόγω μη αποδοχής της είτε στο γεγονός ότι η πληρωμή έχει γίνει επισφαλής

6. ΔΙΑΜΑΡΤΥΡΙΚΟ

Για την άσκηση της αναγωγής απαιτείται η σύνταξη διαμαρτυρικού που μπορεί να παραλειφθεί μόνο σε ελάχιστες περιπτώσεις πχ. όταν έχει τεθεί σχετική ρήτρα.

Το διαμαρτυρικό είναι ένα έγγραφο που συντάσσεται από συμβολαιογράφο (χωρίς μάρτυρες) και στο οποίο αναφέρονται τα περιστατικά που οδήγησαν στην αναγωγή.

Είδη διαμαρτυρικού

α) “ Επί μη πληρωμή ” . Συντάσσεται όταν η συναλλαγματική δεν πληρώθηκε από τον αποδέκτη παρά το γεγονός ότι εμφανίστηκε νόμιμα και εμπρόθεσμα

β) “ Επί μη αποδοχή ”. Συντάσσεται όταν ο πληρωτής αρνήθηκε την αποδοχή της συναλλαγματικής παρά το γεγονός ότι εμφανίστηκε νόμιμα και εμπρόθεσμα

γ) “ Επί μη χρονολόγηση της αποδοχής ”. Όταν απαιτείται χρονολόγηση της αποδοχής και δεν γίνεται απ’ τον πληρωτή

δ) “ Ματαίας αναζήτησης αντιτύπου ”. Συντάσσεται όταν κάποιος αρνείται να παραδώσει αντιτυπο συναλλαγματικής στον νόμιμο κομιστή.

ε) “Ματαιίας αναζήτησης πρωτοτύπου” που συντάσσεται στην άρνηση παράδοσης του πρωτοτύπου της συναλλαγματικής στο νόμιμο κομιστή.

7. ΕΙΔΟΠΟΙΗΣΗ

Δεδομένου ότι τόσο η μη αποδοχή όσο και, κυρίως, η μη πληρωμή έχουν σοβαρότατες συνέπειες για τους υπόλοιπους υπόχρεους, ο νόμος επιβάλλει ένα σύστημα ειδοποιήσεων, ώστε όλοι οι υπογραφείς μέχρι του εκδότη να πληροφορηθούν τη μη αποδοχή ή τη μη πληρωμή.

Πράγματι ο κομιστής μέσα στις τέσσερις εργάσιμες ημέρες που ακολουθούν τη σύνταξη του διαμαρτυρικού οφείλει να ειδοποιήσει σχετικά τόσο αυτόν που οπισθογράφησε την συναλλαγματική όσο και τον εκδότη. Αυτοί πάλι, μέσα στις δύο επόμενες εργάσιμες ημέρες πρέπει να ειδοποιήσουν τα πρόσωπα που οπισθογράφησαν προς αυτούς όπως και τους τυχόν τριτεγγυητές. Η ειδοποίηση δεν χρειάζεται να περιβληθεί συγκεκριμένο τύπο.

ΓΡΑΜΜΑΤΙΟ ΕΙΣ ΔΙΑΤΑΓΗ

1 Έννοια και χαρακτηριστικά του γραμματίου εις διαταγή. Νομοθετική ρύθμιση.

Το γραμμάτιο εις διαταγή είναι αξιόγραφο, που συντάσσεται κατά ορισμένο τύπο και χαρακτηρίζεται ρητά ως “γραμμάτιο εις διαταγή”, με το οποίο ένα πρόσωπο υπόσχεται να πληρώσει σε ένα άλλο ορισμένο χρηματικό ποσό σε ορισμένο τόπο και χρόνο.

Το γραμμάτιο εις διαταγή περιέχει υπόσχεση πληρωμής. Προυποθέτει μόνο δύο πρόσωπα : τον εκδότη, που υπόσχεται την πληρωμή και το λήπτη, προς τον οποίο απευθύνεται η υπόσχεση. Κατά συνέπεια, στη σχέση του γραμματίου εις διαταγή ο εκδότης είναι οφειλέτης και ο λήπτης δανειστής. Πέρα από τα δύο αυτά πρόσωπα όμως, είναι δυνατό να εμφανίζονται στο γραμμάτιο και άλλα όπως και στη συναλλαγματική δηλ. οπισθογράφοι, τριτευγγυητές και παρεμβαίνοντες.

Το γραμμάτιο εις διαταγήν εμφανίστηκε κατά το μεσαίωνα στη Γαλλία. Στην αρχή, το γραμμάτιο εις διαταγήν εξυπηρετούσε τις αστικές συναλλαγές. Όμως θεωρήθηκε ότι υπέκρυπτε τοκογλυφικό δάνειο, γι' αυτό δεν αναπτύχθηκε ικανοποιητικά και δε βρήκε στο νόμο αυτετελή νομοθετική ρύθμιση. Η χρήση του γραμματίου εις διαταγήν έμεινε περιορισμένη καθ' όλη τη διάρκεια του 19ου αιώνα, γιατί στην πρακτική αναπληρωνόταν από τη χρήση της συναλλαγματικής και των τραπεζικών γραμματίων.

Σήμερα το γραμμάτιο εις διαταγήν είναι αντικειμενικά εμπορική πράξη και μάλιστα για όλα τα πρόσωπα που αναλαμβάνουν υποχρέωση από αυτό.

Παρά τις νομικές και τεχνικές διαφορές που έχει απέναντι στην συναλλαγματική, παρουσιάζει και ομοιότητες μ' αυτήν τόσο οικονομικές όσο και νομικές έχει βασικά την ίδια οικονομική λειτουργία με την συναλλαγματική. Παρ' όλο όμως που επιτελεί την ίδια οικονομική λειτουργία με την συναλλαγματική και παρ' όλο που είναι απλούστερο απ' αυτή κατά τον τύπο και την τεχνική, φαίνεται να παίζει μικρότερο ρόλο απ' ότι η συναλλαγματική. Από την κοινή οικονομική λειτουργία του γραμματίου εις διαταγήν και της συναλλαγματικής, καθώς και από τις νομικές ομοιότητες μεταξύ τους, εξηγείτε ότι τα δύο αυτά είδη αξιογράφων ρυθμίζονται σε κοινό νομοθέτημα, το ν. 5325/1932 που φέρει τον τίτλο "περί συναλλαγματικής και γραμματίου εις διαταγήν". Στο σημείο αυτό πρέπει να αναφέρομαι ότι οι ρυθμίσεις του ν. 5325 που αφορούν το γραμμάτιο εις διαταγήν, είναι ρυθμίσεις του ενιαίου νόμου.

2) Τυπικά στοιχεία του γραμματίου εις διαταγήν.

Τα τυπικά στοιχεία του γραμματίου εις διαταγήν απαριθμούνται στο ν. 5325 και είναι περίπου όμοια με τα τυπικά στοιχεία της συναλλαγματικής. Τα στοιχεία αυτά είναι 7 και είναι τα ακόλουθα:

α) Η ονομασία "γραμμάτιο εις διαταγήν", η οποία πρέπει να καταχωρίζεται στο κείμενο του τίτλου και μάλιστα στον ίδιο με αυτόν γλώσσα.

β) Η απλή και καθαρή υπόσχεση περί πληρωμής ορισμένου ποσού.

γ) Η σημείωση της λήξεως.

δ) Η σημείωση του τόπου πληρωμής.

ε) Το όνομα εκείνου στον οποίο θα γίνει πληρωμή.

στ) Η χρονολογία και ο τόπος εκδόσεως.

ζ) Η υπογραφή του εκδότη.

Όταν λείπει κάποιο από τα προαναφερόμενα στοιχεία ο τίτλος δεν ισχύει ως γραμμάτιο εις διαταγήν. Επίσης γραμμάτιο εις διαταγήν άκυρο για τυπικούς λόγους κακτά το ν 5325, μπορεί να ισχύσει κατά τη μετατροπή ως άλλη δικαιοπραξία.

3) Διαφορές του γραμματίου εις διαταγήν από τη συναλλαγματική.

Η βασική διαφορά του γραμματίου εις διαταγήν από τη συναλλαγματική είναι, ότι το γραμμάτιο περιέχει υπόσχεση πληρωμής του εκδότη προς το λήπτη ενώ η συναλλαγματική περιέχει εντολή πληρωμής που ο εκδότης απευθύνει στον πληρωτή για χάρη του λήπτη. Συνεπώς, κατά την εξωτερική του εμφάνιση το γραμμάτιο εις διαταγήν αποτελεί υπόσχεση πληρωμής, ενώ ο εκδότης του γραμματίου εις διαταγήν ευθύνεται ευθέως και όχι από αναγωγή.

Εκτός από την προαναφερόμενη βασική διαφορά απορρέουν άμεσα ή έμμεσα και άλλες. Ειδικότερα :

α) Στο γραμμάτιο εις διαταγήν εμφανίζονται βασικά 2 πρόσωπα (ο εκδότης και ο λήπτης), ενώ στη συναλλαγματική απαραίτητα είναι από την αρχή 3 πρόσωπα (ο εκδότης, ο πληρωτής και ο λήπτης).

β) Στη συναλλαγματική λήπτης μπορεί να είναι και ο εκδότης, ενώ όσο αφορά το γραμμάτιο εις διαταγή αυτό αμφισβητείτε

γ) Όπως ειπώθηκε ήδη, αν στο γραμμάτιο εις διαταγήν δεν αναφέρεται τόπος πληρωμής, ως τόπος πληρωμής θεωρείται ο τόπος εκδόσεως. Αντίθετα στη συναλλαγματική αν δεν σημειώνεται τόπος πληρωμής αυτός αναπληρώνεται από τον τόπο που τυχόν σημειώνεται δίπλα στο όνομα του πληρωτή. Αν δεν σημειώνεται εκεί κανένας τόπος, η συναλλαγματική είναι άκυρη.

δ) Αφού στο γραμμάτιο εις διαταγήν δεν υπάρχει πληρωτής που να μπορεί να το αποδεχτεί, δεν ισχύει σ' αυτό ο θεσμός της αποδοχής και όλοι οι σχετικοί με αυτοί θεσμοί.

ε) Αν το γραμμάτιο εις διαταγή εκδόθηκε μετά προθεσμία από την όψη αντί για εμφάνιση προς αποδοχή γίνεται εμφάνιση προς θεώρηση. Η θεώρηση είναι απαραίτητη για να αρχίσει να τρέχει η προθεσμία για την πληρωμή.

στ) Επειδή στο γραμμάτιο εις διαταγή ο εκδότης έχει θέση πληρωτή δεν υπάρχει σ' αυτό ευθύνη του εκδότη από αναγωγή. Ο εκδότης του γραμματίου εις διαταγή ευθύνεται πραγματικά ευθέως και χωρίς τις προϋποθέσεις της αναγωγής.

ζ) Τέλος, η παραγραφή των αξιώσεων κατά του εκδότη είναι τριετής και αρχίζει από τη λήξη του γραμματίου εις διαταγή, ακριβώς όπως και η παραγραφή των αξιώσεων κατά του αποδέκτη.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1ο

ΕΠΙΤΑΓΗ

1. Έννοια και χαρακτηριστικά της επιταγής. Διάκρισή της από συναφείς έννοιες.

Η τραπεζική επιταγή είναι αξιόγραφο που συντάσσεται κατά ορισμένο τύπο και χαρακτηρίζεται ρητά ως επιταγή, με το οποίο ένα πρόσωπο δίνει εντολή στην τράπεζα να πληρώσει σε άλλο πρόσωπο κατά την εμφάνιση ορισμένο χρηματικό ποσό σε ορισμένο τόπο.

Η επιταγή είναι αξιόγραφο που όπως η συναλλαγματική περιέχει **έκταξη**. Γι' αυτό εμφανίζονται και σ' αυτή 3 πρόσωπα :

Αυτός που εκδίδει την επιταγή και δίνει την εντολή (εκδότης) ' αυτός προς τον οποίο απευθύνεται η εντολή (πληρωτής), που κατά κανόνα είναι τράπεζα ' και αυτός υπέρ του οποίου εκδίδεται η επιταγή (λήπτης), που ενδέχεται να μην κατανομάζεται στον τίτλο. Εκτός από τα 3 αυτά πρόσωπα μπορούν να εμφανίζονται στην επιταγή και άλλα, όπως οπισθογράφοι και τριτεγγυητές. Συνεπώς, η επιταγή μοιάζει εξωτερικά με τη συναλλαγματική, γι' αυτό και η νομοθετική της ρύθμιση είναι κατά βάση παρόμοια.

Η επιταγή εκδίδεται συνήθως, με συμπλήρωση ειδικού εντύπου το οποίο αποκόπτεται από στέλεχος επιταγών που οι τράπεζες το δίνουν στους πελάτες τους όταν έχουν λογαριασμό σ' αυτές και συνδέονται μαζί τους με σχετική συμφωνία.

Η επιταγή είναι αξιόγραφο και συγκεκριμένα, αξιόγραφο υπό στενή έννοια, - γεννημένο εις διαταγή, που μπορεί όμως να εκδοθεί και στον κομιστή - ενοχικό - και ειδικότερα χρηματογράφο.

Οι υποχρεώσεις που αναλαμβάνονται από την επιταγή είναι εμπορικές όπως ρητά ορίζεται στο ν. 5960/1933 "περί επιταγής".

Εγγραφα από τα οποία πρέπει να διακρίνεται η επιταγή είναι κατά πρώτο λόγο συναλλαγματική. Επίσης η επιταγή πρέπει να διακρίνεται και από τα εξής άλλα έγγραφα : Από την έκταξη του αστικού δικαίου και από εμπορική εντολή που μοιάζουν με την επιταγή κατά τη δομή τους ' από το τραπεζογραμμάτιο που έχει οικονομικό σκοπό συναφή μ' αυτόν της επιταγής ' από την ταχυδρομική επιταγή που είναι έγγραφο ομώνυμο αλλά με διαφορετική λειτουργία και από την πιστωτική κάρτα που επίσης διευκολύνει τις πληρωμές. Εδώ θα περιοριστούμε να προσδιορίσουμε τη βασική κατά τη γνώμη μας, διαφορά της επιταγής από τα έγγραφα αυτά, χωρίς να επεκταθούμε σε επιμέρους διαφορές που είναι πάρα πολλές, αλλά απορρέουν από τη βασική αυτή διαφορά.

Η επιταγή όπως άλλωστε και η συναλλαγματική περιέχει κατά βάση έκταξη. Ομως διαφέρει από την έκταξη του κοινού δικαίου βασικά κατά τούτο, ότι ο εκτώσεων δεν ευθύνεται κατά κανόνα ενώ ο δότης της επιταγής ευθύνεται για την πληρωμή της, χωρίς μάλιστα να έχει δυνατότητα απαλλαγής του από την ευθύνη του. Με την ευθύνη αυτή η επιταγή προσφέρει μεγαλύτερη ασφάλεια στο λήπτη από την κοινή έκταξη.

Παράλληλα η επιταγή ως μέσο πληρωμής συγγενεύει κατά το σκοπό με το τραπεζογραμμάτιο που είναι και αυτό υπόσχεση πληρωμής. Ομως διαφέρουν τα δύο αυτά έγγραφα μεταξύ τους. Βασικά κατά τούτο, ότι το τραπεζογραμμάτιο είναι νόμιμο μέσο πληρωμής, ενώ η επιταγή επιλέγεται ως μέσο πληρωμής από τους ενδιαφερομένους. Γι' αυτό και το τραπεζογραμμάτιο ενεργεί άμεσα την πληρωμή ενώ η επιταγή συνήθως εκδίδεται χάρη πληρωμής.

Ταυτόχρονη ταχυδρομική επιταγή παρ' όλο ότι είναι ομώνυμο με την επιταγή έγγραφο, δεν μπορεί να θεωρηθεί ως επιταγή. Η ταχυδρομική επιταγή είναι μέσο αποστολής χρημάτων από τόπο σε τόπο και όχι μέσο πληρωμής.

Είναι απλή εντολή προς πληρωμή που παριστάνεται σε έγγραφο το οποίο όμως παραμένει στα χέρια του οφειλέτη. Έτσι μπορούμε να πούμε ότι η ταχυδρομική επιταγή όχι μόνο δεν είναι επιταγή, αλλά δεν είναι ούτε καν αξιόγραφο.

Επίσης δεν είναι επιταγές ούτε καν αξιόγραφα οι πιστωτικές κάρτες που εμφανίστηκαν πρόσφατα στις συναλλαγές όπως η εθνοκάρτα, η εμποροκάρτα, η κάρτα του Diner's Club κ.α. Οι κάρτες αυτές, δεν ενσωματώνουν απαίτηση απλώς διευκολύνουν τις πληρωμές δια μέσου του οργανισμού που τις εξέδωσε.

2) Ιστορική εξέλιξη της επιταγής

Η εμφάνιση εγγράφων εντολών του τύπου της επιταγής παρατηρήθηκε εκεί που υπήρχαν τραπεζίτες στους οποίους οι πελάτες είχαν καταθέσεις. Ο πελάτης που είχε κατάθεση πραγματικά, μπορούσε να προβεί σε αναλήψεις διαφόρων ποσών ή να παραγγείλει στον τραπεζίτη να πληρώσει σε κάποιον τρίτο ή να μεταφέρει ποσό χρημάτων στο λογαριασμό τρίτου στον ίδιο ή σε άλλον τραπεζίτη. Μπορούσε ακόμα να εγχειρήσει στον τρίτο ένα σημείωμα με τον οποίο έδινε εντολή στον τραπεζίτη να πληρώσει σ' αυτόν ορισμένο ποσό σημείωμα, που χρησίμευε στον τρίτο ως ταυτότητα και στον τραπεζίτη ως εξώφληση. Πολλοί ιστορικοί λοιπόν, διαβλέπουν σε όλες αυτές τις έγγραφες εντολές τον πρόδρομο της σημερινής τραπεζικής επιταγής.

Με το πνεύμα αυτό μπορεί κανείς να βρει προδρούς της επιταγής ακόμα και : κατά την αρχαιότητα, στις χώρες της Ανατολής όπως στη Βαβυλωνία, στην Αρχαία Ελλάδα και στη Ρώμη ' αργότερα στους Αραβες και πολύ αργότερα στην Πολωνία, στην Ολλανδία και αλλού. Όμως, τη σύγχρονη διαμόρφωσή του ο θεσμός της επιταγής, τη βρήκε κατά τον 17ο αιώνα στην Αγγλία. Αργότερα κατά τον 19ο αιώνα η επιταγή εξελίχτηκε ως μέσο πληρωμής και ως μέσο πληρωμής διαδόθηκε από την Αγγλία σε πολλές χώρες της Ευρώπης.

Στην εποχή μας η σημασία της επιταγής ως μέσο πληρωμής είναι πολύ μεγάλη διότι με τη λειτουργία της αυτή η επιταγή εξυπηρετεί και τις διεθνείς συναλλαγές.

3) Οικονομική σημασία της επιταγής

Η επιταγή και η συναλλαγματική είναι δύο αξιόγραφα που ενσωματώνουν τριμερείς σχέσεις. Προυποθέτουν 3 πρόσωπα και ως βάση έχουν την έκταξη. Για το λόγο αυτό η νομοθετική ρύθμιση της συναλλαγματικής. Η επιταγή χρησιμεύει κυρίως ως όργανο πληρωμής πιστώσεως. Η χρησιμοποίηση της επιταγής ως μέσο πληρωμής έχει πολλή μεγάλη σημασία για την εθνική οικονομία, ιδιαίτερα όταν η εξόφλησή της γίνεται χωρίς μετακίνηση αυτοουσίου χρήματος, με απλές εγγραφές στους λογαριασμούς των πελατών της τράπεζας. Στην περίπτωση αυτή πραγματικά, κατά τις αλληπάλληλες πληρωμές αποφεύγονται οι κίνδυνοι, οι δαπάνες και η χρονοτριβή που συνεπάγονται οι απαιτούμενες μετακινήσεις και μετρήσεις χρημάτων. Αυτό είναι ωφέλιμο τόσο για τους ιδιώτες όσο και για την εθνική οικονομία. Έτσι ο νομοθέτης προσπαθεί να διευκολύνει και να προάγει τη χρησιμοποίησή της στις συναλλαγές με κατάλληλες νομοθετικές ρυθμίσεις, κυρίως όμως με το να μην υποβάλλει την επιταγή σε χαρτοσήμανση (το αντίθετο συμβαίνει με την συναλλαγματική).

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2

ΕΚΔΟΣΗ ΤΗΣ ΕΠΙΤΑΓΗΣ. ΤΥΠΟΣ

1. Εισαγωγικές παρατηρήσεις

Όπως στη συναλλαγματική έτσι και στην επιταγή, για να γεννηθεί η σχετική ενοχή, πρέπει να συντρέξουν ορισμένες προϋποθέσεις, ουσιαστικές και τυπικές. Πέρα από αυτές όμως, ο νόμος απαιτεί για την έκδοσή της δύο επιπλέον στοιχεία:

την έκδοση της επιταγής “επιτραπεζίτου” που έχει κεφάλαια στην διάθεση του εκδότη και την ύπαρξη συμφωνίας μεταξύ του τραπεζίτη και του εκδότη, βάσει της οποίας ο εκδότης έχει δικαίωμα να διαθέτει τα κεφάλαια αυτά με επιταγές. Επίσης μπορεί να τονισθεί ότι, επειδή η επιταγή δεν γίνεται αποδεκτή, διατηρεί έντονο το χαρακτήρα της εντολής.

2. Σύμβαση επιταγής

Κατά το νόμο 5960/1933, η επιταγή μπορεί να εκδοθεί όταν ο εκδότης - πελάτης έχει στον πληρωτή - τραπεζίτη κεφάλαια που μπορεί να τα διαθέσει με επιταγές. Τα κεφάλαια αυτά μπορεί να προέρχονται είτε από κατάθεση, είτε από άνοιγμα πιστώσεως. Η εξουσία διαθέσεώς τους από τον εκδότη με επιταγές στηρίζεται σε σύμβαση ανάμεσα σ’ αυτόν και τον πληρωτή.

Πρόκειται για την καλούμενη σύμβαση επιταγής με την οποία ο πληρωτής - τραπεζίτης έχει δικαίωμα και υποχρέωση να πληρώνει τις επιταγές που εκδίδει προς σ’ αυτόν ο πελάτης.

Η σύμβαση επιταγής δημιουργεί ενοχική σχέση ανάμεσα στην τράπεζα και τον πελάτη. Είναι άτυπη σύμβαση που μπορεί να καταρτιστεί ακόμα και σιωπηρά. Συνήθως καταρτίζεται εγγράφως και συγκεκριμένα με τη συμπλήρωση εντύπου που το διαθέτει η τράπεζα.

Όπως αναφέρθηκε ήδη, η σύμβαση επιταγής προϋποθέτει ότι η τράπεζα έχει στη διάθεσή της κεφάλαια του πελάτη που αυτός δικαιούται να τα διαθέτει με επιταγές. Τα κεφάλαια αυτά καλούνται γενικότερα “διαθέσιμα” και ειδικότερα, όσον αφορά την επιταγή “κάλυψη” ή “πρόβλεψη”. Τα διαθέσιμα αυτά μπορεί να ανήκουν στον ίδιο τον εκδότη και να προέρχονται, είτε από κατάθεση είτε από άνοιγμα πιστώσεως. Γι’ αυτό και η σύμβαση επιταγής συνδέεται με σύμβαση είτε καταθέσεως, είτε ανοίγματος πιστώσεως, είτε στα πλαίσια μιας ευρύτερης τραπεζικής συμβάσεως. Η σύμβαση επιταγής πάντως λειτουργεί ανεξάρτητα από την επιταγή, όπως ορίζει ο ν. 5960.

3. Σύμβαση επιταγής και πληρωμή πλαστής επιταγής.

Η επιταγή που ως τίτλος εις διαταγήν ή στον κομιστή κυκλοφορεί με μεγάλη ευχέρεια, διατρέχει τον κίνδυνο πλαστογραφίας. Συγκεκριμένα, μπορεί εύκολα να εφοδιαστεί με υπογραφή που δεν είναι του εκδότη ή να υλοστη νοθεία όσο αφορά το ποσό της. Στην περίπτωση αυτή γεννάται το ερώτημα ποιά επίδραση θα έχει η πλαστογραφία στη σύμβαση επιταγής. Ειδικότερα γεννάται το ερώτημα για το ποιός θα φέρει τον κίνδυνο πληρωμής μιας επιταγής που δεν προέρχεται από τον εκδότη της ή που το ποσό της είναι μεγαλύτερο από εκείνο για το οποίο εκδόθηκε.

Το θέμα αυτό απασχόλησε σοβαρά τη συνδιάσκεψη της Γενεύης. Όμως, επειδή δεν επιτεύχθηκε σύμπτωση απόψεων, έμεινε τελικά αρρυθμιστο, για να το αντιμετωπίσουν οι εσωτερικές νομοθεσίες των συμβαλλομένων κρατών. Έτσι σήμερα το πρόβλημα αυτό αντιμετωπίζεται με βάση τις γενικές αρχές των διάφορων εσωτερικών δικαίων και φυσικά, οι λύσεις που δίνονται σ’ αυτό δεν είναι ομοιόμορφες και ασφαλείς.

Όσον αφορά το θέμα της πλαστογραφίας, στην επιταγή ο κίνδυνος είναι μεγάλος, γι' αυτό τόσο ο πελάτης όσο και η τράπεζα έχουν υποχρέωση αυξημένης επιμέλειας. Ο πελάτης ειδικότερα, οφείλει να εκδίδει τις επιταγές του σε έντυπα από τη δεσμίδα επιταγών που του χορήγησε η τράπεζα, να κρατάει τη σειρά αριθμώσεως, και ιδίως να φυλάγει με επιμέλεια τη δεσμίδα αυτή, ώστε να μην περιέρχεται στα χέρια προσώπων που θα μπορούσαν να κάνουν κατάχρησή της. Αν χάσει τη δεσμίδα οφείλει να ειδοποιήσει αμέσως την τράπεζα. Επίσης, οφείλει να μη διευκολύνει τη νόθευση γνήσιας επιταγής με αμελή ή ατελή συμπλήρωση του σχετικού εντύπου. Από την πλευρά της η τράπεζα οφείλει να κρατάει δείγμα της υπογραφής του πελάτη και αντιπαραβάλλει προς αυτό την υπογραφή κάθε επιταγής, που εμφανίζεται προς πληρωμή. Όταν η τράπεζα ειδοποιηθεί από τον πελάτη για την απώλεια της δεσμίδας των επιταγών ή για παραποίηση του ποσού της επιταγής, δεν επιτρέπεται να πληρώσει.

Ακόμα οφείλει να μην πληρώσει προτού συνεννοηθεί με τον πελάτη της και στην περίπτωση που παρατηρήσει κάποιο ύποπτο σημείο στην επιταγή.

Πάντως, πολλές φορές οι τράπεζες³ συνομολούν απαλλακτικές ρήτρες, με τις οποίες προσπαθούν να επιρρίψουν στον πελάτη τον κίνδυνο από πλαστογραφία. Η σημασία των ρητών αυτών, εφόσον είναι έγκυρες, δεν είναι ότι η τράπεζα απαλλάσσεται από την ευθύνη της τελείως, αλλά έγκειτε στο ότι:

- 1) Η τράπεζα απαλλάσσεται από την ευθύνη της όταν δεν βαρύνεται με πταίσμα, δικό της ή των υπαλλήλων της και
- 2) μετατίθεται το βάρος της αποδείξεως στον πελάτη της για το ότι η τράπεζα δεν τήρησε την πρόποσα επιμέλεια.

4) Τυπικά στοιχεία της επιταγής

Όπως η συναλλαγματική και το γραμμάτιο εις διαταγή έτσι και η επιταγή, για να είναι έγγυρη πρέπει να συντάσσεται κατά τύπο αυστηρά καθορισμένα. Κατά τον τύπο της η επιταγή μοιάζει με τη συναλλαγματική ενώ τα τυπικά στοιχεία της που απαριθμούνται στο ν 5960 είναι τα ακόλουθα:

- α) Η ονομασία “επιταγή” που πρέπει να καταχωρίζεται στο κείμενο του τίτλου και να εκφράζεται στη γλώσσα στην οποία αυτός είναι συνταγμένος.
- β) Η απλή και καθαρή εντολή περί πληρωμής ορισμένου ποσού που απευθύνεται στον πληρωτή. Η εντολή αυτή πρέπει να είναι απλή και καθαρή και να αναφέρεται μόνο σε χρηματικό ποσό.
- γ) Το όνομα εκείνου που οφείλει να πληρώσει. Στην επιταγή αυτός που οφείλει να πληρώσει λέγεται πάντα “πληρωτής”, ο οποίος μπορεί να είναι μόνο τραπεζίτης.
- δ) Η σημείωση του τόπου πληρωμής. Το στοιχείο αυτό κατ’ ουσία δεν είναι απαραίτητο για το κύρος της επιταγής, γιατί αναπληρώνεται από διάφορα στοιχεία της, ενδεχόμενα ή απαραίτητα.
- ε) Η σημείωση της χρονολογίας και του τόπου εκδόσεως. Τα δύο αυτά στοιχεία είναι βασικής σημασίας για τη λειτουργία της επιταγής. Από τη χρονολογία εκδόσεως της επιταγής και της παραγραφής, καθώς και η ικανότητα του εκδότη. Ο τόπος εκδόσεως εξάλλου, είναι αποφασιστικός για τον καθορισμό του εφαρμοστέου δικαίου σε θέματα ιδιωτικού διεθνούς δικαίου.
- στ) Η υπογραφή του εκδότη. Για το στοιχείο αυτό της επιταγής ισχύουν όσα εκτέθηκαν και για το στοιχείο της συναλλαγματικής, ενώ και τα δύο αυτά στοιχεία μπορούν να εκδοθούν με υπογραφή αντιπροσώπου, βάση των αρχών είτε της έμμεσης είτε της άμεσης αντιπροσωπείας.

5. Ελλειψη τυπικών στοιχείων της επιταγής.

Ρήτρες στην επιταγή.

α) Η επιταγή είναι ένα τυπικό αξιόγραφο το οποίο δεν ισχύει αν λείπει κάποιο απ' τα τυπικά στοιχεία που βρίσκονται στο ν. 5960. Κατ' εξαίρεση η επιταγή μπορεί να είναι έγκυρη και να αναπληρώνεται από διάφορα στοιχεία του κεμένου του τίτλου. Οι περιπτώσεις στις οποίες χωρεί αναπλήρωση στοιχείου που λείπει είναι οι ακόλουθες:

i) Αν λείπει ο τόπος πληρωμής, ως τόπος πληρωμής θεωρείται αυτός που σημειώνεται κοντά στο όνομα του πληρωτή. Αν μάλιστα κοντά στο όνομα του πληρωτή σημειώνονται περισσότεροι τόποι, η επιταγή είναι πληρωτέα στον τόπο που σημειώνεται πρώτος.

Αν δεν υπάρχει παρόμοια σημείωση, ως τόπος πληρωμής θεωρείται ο τόπος εκδόσεως.

ii) Αν δεν σημειώνεται τόπος εκδόσεως, η επιταγή θεωρείται ότι εκδόθηκε στον τόπο που σημειώνεται κοντά στο όνομα του εκδότη. Αν δεν υπάρχει η σημείωση αυτή, η επιταγή είναι άκυρη.

β) Η επιταγή από την οποία λείπουν ένα ή περισσότερα στοιχεία δεν είναι άκυρη, αν πρόκειται για λευκή επιταγή ' δηλ. για επιταγή ατελή κατά την έκδοσή της, η οποία όμως κατά συμφωνία των ενδιαφερομένων, μπορεί να συμπληρωθεί εκ των υστέρων.

γ) Η επιταγή από την οποία λείπει ένα στοιχείο του ν. 5960 "δεν ισχύει ως επιταγή", δηλ. δεν είναι έγκυρη επιταγή. Από τη διατύπωση του νόμου αυτού, σε συνδυασμό με τις γενικές αρχές του δικαίου, συνάγεται ότι η άκυρη επιταγή, μπορεί να ισχύσει κατά μετατροπή ως άλλου είδους δικαιοπραξία, ή και ως άλλου είδους αξιόγραφο, όπως έκταξη ή εμπορική εντολή.

δ) Εκτός από το τυπικό της περιεχόμενο που προβλέπεται από το ν. 5960, η επιταγή μπορεί να περιέχει και άλλα ουσιώδη στοιχεία, τις καλούμενες ρήτρες. Όπως στη συναλλαγματική έτσι και στην επιταγή, άλλες από τις ρήτρες αυτές επιτρέπονται να έχουν έννομα αποτελέσματα και άλλες απαγορεύονται, με την έννοια είτε ότι θεωρούνται ως μη γραμμένες είτε ότι επιφέρουν ακυρότητα της επιταγής.

6. Διαφορές της επιταγής από τη συναλλαγματική.

Η επιταγή, όπως έχει σημειωθεί μοιάζει εξωτερικά με τη συναλλαγματική, ενώ είναι και οι δύο αξιόγραφα που περιέχουν εντολή πληρωμής ορισμένου ποσού. Όμως μεταξύ τους υπάρχουν και σοβαρές διαφορές που οφείλονται στο ότι η κύρια λειτουργία της επιταγής είναι να αποτελεί μέσο πληρωμής, ενώ της συναλλαγματικής να χρησιμεύει ως μέσο παροχής πιστώσεως. Οι σπουδαιότερες διαφορές είναι οι ακόλουθες:

α) Πληρωτής στη συναλλαγματική μπορεί να είναι οποιοδήποτε πρόσωπο ενώ στην επιταγή μπορεί να είναι μόνο τράπεζα ή νομικό πρόσωπο δημοσίου δικαίου που ασκεί τραπεζικές εργασίες. Η διαφορά αυτή εξηγείται από το γεγονός ότι η επιταγή ως μέσο πληρωμής προϋποθέτει ότι ο εκδότης έχει διαθέσιμα στον πληρωτή, τα οποία όμως προέρχονται συνήθως από καταθέσεις. Καταθέσεις, τις οποίες στην Ελλάδα επιτρέπεται να δέχονται μόνο τράπεζες ή άλλοι οργανισμοί δημοσίου δικαίου.

β) Η συναλλαγματική, αν δε φέρει ειδική ρήτρα είναι δεκτική αποδοχής, ενώ η επιταγή δεν επιδέχεται αποδοχή. Γιαυτό αν στην επιταγή υπάρχει τυχόν αποδοχή, αυτή θεωρείται ως μη γραμμένη.

γ) Απαραίτητο στοιχείο του κύρους της συναλλαγματικής είναι η σημείωση του ονόματος του λήπτη. Αντίθετα το στοιχείο αυτό δεν είναι απαραίτητο στην επιταγή και γι' αυτό δεν αναφέρεται ανάμεσα στα τυπικά στοιχεία της.

δ) Η λήξη της συναλλαγματικής μπορεί να προσδιορίζεται κατά συγκεκριμένους τρόπους. Η επιταγή αντίθετα, λήγει πάντα εν όψει και κάθε αντίθετη μνεία σ' αυτή θεωρείται ως μη γραμμένη. Σκοπός της ρυθμίσεως αυτής είναι η διευκόλυνση της λειτουργίας της επιταγής ως μέσου πληρωμής και η διατήρηση της λειτουργίας αυτής, ώστε να μην εκτρέπεται η επιταγή σε μέσο παροχής πιστώσεως.

ε) Η συναλλαγματική μπορεί να εκδοθεί και " επ' αυτού του εκδότη".

στ) Τέλος, η επιταγή δεν υποβάλλεται σε χαρτοσήμανση όπως αντίθετα υποβάλλεται η συναλλαγματική. Αυτό γίνεται για να μην ανακόπτεται η χρήση της επιταγής ως μέσο πληρωμής.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3ο

Μεταβίβαση και τριτεγγύηση της επιταγής

1) Μεταβίβαση της επιταγής

Στη φύση της επιταγής, ανήκει και η δυνατότητα ευχερούς μεταβίβασεώς της. Ο τρόπος μεταβιβάσεως της επιταγής όμως, διαφέρει ανάλογα με τη μορφή που αυτή πήρε κατά την έκδοσή της.

Έτσι, με εκχώρηση μεταβιβάζεται η ονομαστική επιταγή, με συμφωνία και παράδοση η επιταγή στον κομιστή και με οπισθογράφηση η επιταγή εις διαταγήν. Ειδικότερα :

α) Η ονομαστική επιταγή δηλ. η επιταγή που κατονομάζει ορισμένο δικαιούχο μεταβιβάζεται μόνο κατά τον τύπο και με τα αποτελέσματα της κοινής εκχωρήσεως. Η ονομαστική επιταγή εξασφαλίζει τον κομιστή από τον κίνδυνο κλοπής, απώλειας κ.α., αλλά έχει το μειονέκτημα ότι κυκλοφορεί με δυσκολία.

β) Η επιταγή στον κομιστή μεταβιβάζεται κατά τους κανόνες που ισχύουν για τη μεταβίβαση κινητών πραγμάτων, δηλ. με συμφωνία και παράδοση. Συνεπώς, η επιταγή στον κομιστή κυκλοφορεί με μεγάλη ευχέρεια αλλά συγχρόνως είναι και εκτεθειμένη σε αυξημένους κινδύνους κλοπής, απώλειας κ.α.

γ) Επιταγή εις διαταγή, είναι αυτή που εκδίδεται υπέρ ορισμένου δικαιούχου με τη ρήτρα “εις διαταγή” ή και χωρίς αυτή και μεταβιβάζεται με οπισθογράφηση. Η οπισθογράφηση της επιταγής εις διαταγή λειτουργεί κατά τους ίδιους κανόνες που λειτουργεί και η οπισθογράφηση της συναλλαγματικής. Έχει τα ίδια αποτελέσματα, δηλ. μεταβιβαστικό, εγγυητικό και νομιμοποιητικό. Μπορεί να είναι λευκή, λόγω πληρεξουσιότητας και μάλιστα φανερή ή καλυμμένη, καθώς και όψιμη.

2) Τριτεγγύηση της επιταγής.

Ο θεσμός της τριτεγγυήσεως ισχύει και στην επιταγή όπως στη συναλλαγματική και στο γραμμάτιο εις διαταγή. Όμως στην επιταγή η σημασία της τριτεγγυήσεως είναι ελάχιστη, αφενός γιατί η επιταγή είναι όργανο πληρωμής και όχι όργανο πίστεως και αφετέρου γιατί η ζωή της επιταγής είναι πολύ σύντομη και η κυκλοφοριακή της αξία βασίζεται κυρίως στην φερεγγυότητα του εκδότη. Εν τούτοις, η τριτεγγύηση έχει κάποια σημασία στην επιταγή, κυρίως για την περίπτωση που ο εκδότης είναι άγνωστος και ο κομιστής θέλει να προεξοφλήσει την επιταγή. Η ρύθμιση της τριτεγγυήσεως στον ν. 5960 δεν διαφέρει από τη ρύθμιση της τριτεγγυήσεως στο δίκιο της συναλλαγματικής. Η μόνη διαφορά είναι ότι στην επιταγή απαγορεύεται η τριτεγγύηση από τον πληρωτή. Εξάλλου, επειδή ο τριτεγγυητής ενέχεται κατά τον ίδιο τρόπο με τον υπερού, η τριτεγγύηση, δεν είναι δυνατή η παροχή τριτεγγυήσεως υπέρ του πληρωτή αφού ο πληρωτής δεν ευθύνεται από την επιταγή. Δεδομένου άλλωστε ότι στην επιταγή, ο πληρωτής είναι τραπεζικό οργανισμός, δεν θα είχε σημασία, η παροχή τριτεγγυήσεως υπέρ αυτού, λόγω της υψηλής φερεγγυότητας των οργανισμών αυτών.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4ο

ΕΜΦΑΝΙΣΗ ΚΑΙ ΠΛΗΡΩΜΗ ΤΗΣ ΕΠΙΤΑΓΗΣ. ΑΝΑΓΩΓΗ. ΠΑΡΑΓΡΑΦΗ

ΑΔΙΚΑΙΟΛΟΓΗΤΟΣ ΠΛΟΥΤΙΣΜΟΣ

1. Εμφάνιση της επιταγής προς πληρωμή.

Η επιταγή ως μέσο πληρωμής αλλά και ως αξιόγραφο, για να επιτελέσει τον προορισμό της, πρέπει να εμφανιστεί προς πληρωμή. Η εμφάνισή της προς πληρωμή πρέπει να γίνει με ορισμένες προϋποθέσεις, που είτε ορίζονται στο νόμο ρητά είτε συνάγονται απ' αυτόν.

Στην περίπτωση που ο νόμος δεν το λέει ρητά, την επιταγή την εμφανίζει προς πληρωμή μόνο ο νόμιμος κοιμιστής. Ο νόμιμος κοιμιστής εξαρτάται από το είδος της επιταγής. Στην επιταγή στον κοιμιστή είναι ο απλός κάτοχος ' στην επιταγή εις διαταγήν είναι ο κάτοχος που στηρίζει το δικαίωμά του σε αδιάκοπη σειρά οπισθογραφίσεων ' και στην ονομαστική επιταγή είναι αυτός που αναφέρεται σ' αυτή ως δικαιούχος ή αυτός που την απέκτησε με εκχώρηση ή με κληρονομική διαδοχή.

Η εμφάνιση πρέπει να γίνει προς τον πληρωτή, ο οποίος είναι ανώνυμη τραπεζική εταιρεία ή νομικό πρόσωπο δημοσίου δικαίου που ασκεί τραπεζικές εργασίες. Προς εμφάνιση στον πληρωτή ισοδυναμεί και η εμφάνιση σε συμψηφιστικό γραφείο. Συμψηφιστικά γραφεία λειτουργούν στη χώρα μας με ιδιωτική συμφωνία μεταξύ των τραπεζών. Τα γραφεία αυτά βρίσκονται στην Αθήνα, στον Πειραιά και στη Θεσσαλονίκη και μέλη τους είναι τράπεζες που λειτουργούν στην Ελλάδα, τα ταχυδρομικά ταμειούτριά και το ταμείο παρακαταθηκών και δανείων.

Η εμφάνιση της επιταγής πρέπει να γίνει μέσα σε πολύ σύντομη προθεσμία και καθορίζεται στο νόμο ανάλογα με τον τόπο στον οποίο είναι πληρωτέα η επιταγή. Αναλυτικότερα, η επιταγή που είναι πληρωτέα στη χώρα που εκδόθηκε πρέπει να εμφανιστεί προς πληρωμή σε προθεσμία 8 ημερών από τη χρονολογία εκδόσεως. Η επιταγή που εκδόθηκε σε χώρα διαφορετική από τη χώρα της πληρωμής πρέπει να εμφανιστεί σε προθεσμία 20 ημερών από τη χρονολογία εκδόσεως, αν ο τόπος εκδόσεως και πληρωμής βρίσκονται στην ίδια ήπειρο και σε προθεσμία 70 ημερών αν βρίσκονται σε διαφορετική ήπειρο.

Αν η επιταγή δεν εμφανιστεί προς πληρωμή στις νόμιμες προθεσμίες, ο κομιστής χάνει το δικαίωμα αναγωγής κατά των υπογραφέων της επιταγής. Όμως όσον αφορά τον πληρωτή, η παραμέληση προθεσμίας εμφάνισης επενεργεί διαφορετικά.

Απέναντι στον πληρωτή, ο κομιστής της επιταγής δεν έχει αξίωση, έχει όμως προσδοκία πληρωμής που στηρίζεται στο γεγονός ότι ο πληρωτής υποχρεούται απέναντι στον εκδότη, να πληρώσει την επιταγή. Όμως, αν η επιταγή δεν εμφανιστεί στη νόμιμη προθεσμία ο κομιστής χάνει και την προσδοκία αυτή, γιατί ο πληρωτής δεν υποχρεούτε πια απέναντι στον εκδότη να πληρώσει. Από το άλλο μέρος πάλι, η παραμέληση της προθεσμίας αυτής δεν εμποδίζει την πληρωμή της επιταγής. Πραγματικά, ο πληρωτής έχει το δικαίωμα να πληρώσει και μετά την πάροδο της προθεσμίας. Όμως μετά την πάροδο της προθεσμίας, ο εκδότης μπορεί να ανακαλέσει την επιταγή οπότε ο πληρωτής δεν δικαιούται πια να πληρώσει.

Η εμφάνιση πρέπει να γίνει στον τόπο που σημειώνεται στην επιταγή ως τόπος πληρωμής. Αν στην επιταγή δεν αναγράφεται τόπος πληρωμής, όπως ήδη έχουμε αναφέρει, η εμφάνιση πρέπει να γίνει στον τόπο που τυχόν σημειώνεται κοντά στο όνομα του πληρωτή αν δεν σημειώνεται και εκεί τόπος, πρέπει να γίνει στον τόπο εκδόσεως.

Παράλληλα εν' όψει της διοικητικής αυτοτέλειας που έχουν τα υποκαταστήματα τραπεζών, η εμφάνιση της επιταγής πρέπει να γίνεται στον τόπο που βρίσκεται το υποκατάστημα στο οποίο εκδόθηκε η επιταγή. Όμως με τη χρησιμοποίηση των ηλεκτρονικών υπολογιστών από τις τράπεζες, που έχουν ως αποτέλεσμα την τηλεπληροφοριακή σύνδεση των υποκαταστημάτων με τερματικούς σταθμούς του ίδιου ηλεκτρονικού υπολογιστή, υποστηρίζεται ότι η εμφάνιση της επιταγής μπορεί να γίνεται σε οποιοδήποτε υποκατάστημα της πληρώτριας τράπεζας. Όμως η εμφάνιση της επιταγής μπορεί να γίνει όπως έχει σημειωθεί και σε συμψηφιστικό γραφείο.

2. Πληρωμή της επιταγής

Όπως έχουμε αναφέρει ο πληρωτής δεν επιτρέπεται να αποδεχθεί την επιταγή ή να αναλάβει οποιαδήποτε υποχρέωση απ' αυτή. Συνεπώς ο πληρωτής δεν υποχρεούται απέναντι στον κομιστή να πληρώσει την επιταγή. Αν τυχόν αρνηθεί την πληρωμή της ο κομιστής δεν έχει εναντίον του αγωγή. Εξαιρέση αποτελεί η εγγυημένη επιταγή που στη χώρα μας αναγνωρίστηκε πρόσφατα με απόφαση της νομισματικής επιτροπής. Στην επιταγή αυτή, ο κομιστής έχει εναντίον του πληρωτή αγωγή κατά το κοινό δίκαιο και όχι κατά το δίκαιο της επιταγής.

Ταυτόχρονα ο πληρωτής έχει υποχρέωση να πληρώσει την επιταγή απέναντι στον εκδότη. Η υποχρέωση αυτή του πληρωτή δεν πηγάζει από την ίδια την επιταγή αλλά από τη σύμβαση επιταγής που αφορά αποτελεσματικά τις σχέσεις του με τον εκδότη. Συνεπώς, αν ο πληρωτής αρνηθεί να πληρώσει, ενώ υπάρχουν σύμβαση επιταγής και διαθέσιμα του εκδότη σ' αυτόν, παραβιάζει την υποχρέωσή του αυτή και υποχρεούται να αποζημιώσει τον εκδότη για τη ζημιά που του προκάλεσε, αρνούμενος να πληρώσει την επιταγή.

Αν πάλι δεν υπάρχει σύμβαση επιταγής ή υπάρχει σύμβαση επιταγής αλλά δεν υπάρχουν διαθέσιμα, ο πληρωτής αν και δεν έχει υποχρέωση απέναντι στον εκδότη, έχει εντούτοις δικαίωμα να πληρώσει.

Προκειμένου ο πληρωτής να πληρώσει την επιταγή πρέπει να ελέγξει τόσο τη νομιμοποίηση του κομιστή όσο και τη σχέση καλύψεως.

Πιο συγκεκριμένα :

1) Ο έλεγχος νομιμοποίησης του κομιστή παραλλάσει ανάλογα με το είδος της επιταγής.

Στην ονομαστική επιταγή, ο πληρωτής οφείλει να ελέγξει αν ο κομιστής είναι αυτός που ονομάζεται ως δικαιούχος στην επιταγή. Αν μεσολάβησε μεταβίβαση κατά το κοινό δίκαιο (εκχώρηση, κληρονομική διαδοχή) πρέπει να ελέγξει την ταυτότητα του κομιστή και την κανονικότητα της μεταβίβασης. Συνεπώς, στην ονομαστική επιταγή ο πληρωτής οφείλει να ελέγξει την ουσιαστική νομιμοποίηση του κομιστή.

Στην επιταγή στο κομιστή και στην επιταγή εις διαταγήν, αρκεί ο έλεγχος της τυπικής νομιμοποίησης του κομιστή. Πιο συγκεκριμένα στην επιταγή στον κομιστή, η απλή εμφάνιση δηλ. η κατοχή της επιταγής, νομιμοποιεί τον κομιστή, γιατί παράγει νόμιμο τεκμήριο υπέρ της ουσιαστικής νομιμοποίησης. Στην επιταγή εις διαταγήν εξάλλου, ο πληρωτής υποχρεούται κατ' αρχή να ελέγξει αν ο κάτοχος στηρίζει το δικαίωμά του σε αδιάκοπη σειρά οπισθογραφήσεων όχι όμως και να εξακριβώσει το έγκυρο των οπισθογραφήσεων. Πάντως, στα δύο αυτά είδη επιταγής στα οποία ο πληρωτής υποχρεούται να ελέγξει την τυπική μόνο νομιμοποίηση, δεν απαλλάσσεται αν καταβάλλει στον τυπικά νομιμοποιούμενο, αν κατά την πληρωμή γνώριζε ή από βαριά αμέλεια αγνοούσε, την έλλειψη ουσιαστικής νομιμοποίησης του κομιστή.

ii) Ο έλεγχος της σχέσεως καλύψεως από μέρους του πληρωτή συνίσταται στην εξακρίβωση αν υπάρχει σύμβαση επιταγής και αν έχει στα χέρια του επαρκή διαθέσιμα του εκδότη. Ο έλεγχος αυτός αποβλέπει στην εξασφάλιση του πληρωτή απέναντι στον εκδότη, ώστε να μη μείνει ακάλυπτος και αναγκαστεί να στραφεί εναντίον του για να εισπράξει ότι κατέβαλλε με αβέβαιη την έκβαση της προσπάθειάς του. Πάνως η έλλειψη συμβάσεως επιταγής ή διαθεσίμων δεν επιδρούν στο κύρος και τη λειτουργία της επιταγής, την οποία μάλιστα ο πληρωτής δικαιούτε να πληρώσει.

Όπως έχει σημειωθεί η επιταγή πρέπει να εμφανιστεί προς πληρωμή σε σύντομη προθεσμία, που κατ' αρχή είναι 8 ημερών. Στην περίπτωση που η προθεσμία αυτή δεν έχει εκπνεύσει, ο πληρωτής δεν είναι υποχρεωμένος να διαπιστώσει μήπως τυχόν έγινε ανάκληση της επιταγής. Αυτό γίνεται, διότι ανάκληση της επιταγής επιτρέπεται και ισχύει μόνο μετά την εκπνοή της προθεσμίας εμφάνισης. Αντίθετα, αν η επιταγή εμφανιστεί προς πληρωμή μετά την έκπνευση της προθεσμίας εμφάνισης, ο πληρωτής έχει την πρόσθετη υποχρέωση να εξακριβώσει μη τυχόν μεσολάβησε ανάκληση. Αν δεν έγινε ανάκληση, δικαιούται αλλά δεν υποχρεούται (απέναντι στον εκδότη) να πληρώσει την επιταγή και μετά την πάροδο της προθεσμίας εμφάνισης.

Όπως είναι φυσικό με την κάλυψη συνδέεται, η έννοια της ακάλυπτης επιταγής. Ακάλυπτη είναι η επιταγή όταν εμφανιστεί και δεν πληρωθεί από την τράπεζα, επειδή δεν υπάρχει κάλυψη. Αν η έκδοση της επιταγής έγινε από τον εκδότη με γνώση, ότι δεν υπήρχε κάλυψη κατά το χρόνο της εκδόσεως ή ότι δεν θα υπάρξει κατά το χρόνο της πληρωμής, ο εκδότης έχει και ποινική ευθύνη.

Ακάλυπτη μπορεί να είναι και η μεταχρονολογημένη επιταγή. Στην περίπτωση αυτή είναι ευρύτερα τα χρονικά όρια μέσα στα οποία μπορεί να υπάρξει ως ακάλυπτη.

Η νομοθεσία πάγια δέχεται ότι η επιταγή είναι ακάλυπτη όταν εμφανιστεί και δεν πληρωθεί, σε οποιοδήποτε χρονικό σημείο από τη ημέρα της πραγματικής εκδόσεως μέχρι την πάροδο της προθεσμίας προς εμφάνιση, υπολογιζόμενης από την ημέρα που αναγράφεται στην επιταγή ως χρονολογία εκδόσεως.

Ακάλυπτη επιταγή μπορεί να υπάρξει και σε περίπτωση πρόωρης ανακλήσεώς της. Αν και η ανάκληση αυτή δε δεσμεύει, οι τράπεζες τη σέβονται και δεν πληρώνουν, βεβαιώνοντας στο σώμα της επιταγής ότι δεν υπάρχουν διαθέσιμα και αν ακόμα υπάρχουν.

Πάνω σ' αυτό, ο Αρειος Πάγος σε πρόσφατο νόμο του δέχεται ότι η επιταγή είναι πράγματι ακάλυπτη μόνο από το γεγονός της ανακλήσεως, με συνέπεια μάλιστα και την ποινική ευθύνη του εκδότη. Σύμφωνα με τη συλλογιστική του νόμου αυτού η πρόωρη ανάκληση της επιταγής αποτελεί εντολή του πελάτη προς την τράπεζα να μη διαθέσει τα κεφάλαια που έχει στα χέρια του, για την πληρωμή της συγκεκριμένης επιταγής. Προφανώς ο νόμος αυτός αποβλέπει στο να θέσει τέρμα στις καταχρήσεις που μαστίζουν τις συναλλαγές μας με την έκδοση μεταχρονολογημένων επιταγών και την ταυτόχρονη ανάκλησή τους.

Ταυτόχρονα ο πληρωτής πληρώνοντας την επιταγή, μπορεί να αποκτήσει από τον κομιστή να του παραδοθεί εξόφλημένη επιταγή. Με τον τρόπο αυτό ο πληρωτής εξασφαλίζεται κατά του κινδύνου διπλής πληρωμής. Πραγματικά αν η επιταγή δεν παραδοθεί κατά την πληρωμή της, ο πληρωτής είναι υποχρεωμένος να την πληρώσει και πάλι, αν τυχόν αυτή εμφανιστεί από άλλο κομιστή. Πάντως αντί για εξόφληση μπορεί να γίνει οπισθογράφηση της επιταγής προς τον πληρωτή. Η οπισθογράφηση αυτή ισχύει ως εξόφληση.

Ακόμα ο πληρωτής δικαιούται να προβεί σε μερική πληρωμή την οποία ο κομιστής δεν δικαιούται να αρνηθεί.

Όμως στην περίπτωση της μερικής πληρωμής, ο πληρωτής δεν έχει δικαίωμα να απαιτήσει παράδοση της επιταγής. Το μόνο που δικαιούται να ζητήσει είναι να γίνει μνεία της μερικής πληρωμής στην επιταγή και να του δοθεί εξοφλητική απόδειξη για το ποσό που κατέβαλλε.

3. Αναγωγή

Στην περίπτωση που η λειτουργία της επιταγής δεν εξελιχθεί ομαλά και η επιταγή περιέλθει σε κατάσταση ανάγκης, αν δηλ. κατά την έγκαιρη εμφάνισή της ο πληρωτής αρνηθεί την πληρωμή, ο κομιστής μπορεί να ασκήσει αναγωγή κατά του εκδότη, τον οπισθογράφο και των άλλων τυχόν υποχρέων.

Ακόμα και αυτός που θα πληρώσει την επιταγή έπειτα από αναγωγή, μπορεί ενδεχομένως, να στραφεί εναντίον άλλου υποχρέου για να εισπράξει από αυτόν ό,τι κατέβαλε.

Συνεπώς όπως στη συναλλαγματική έτσι και στην επιταγή, υπάρχουν δύο είδη αναγωγής : Η αναγωγή προς πληρωμή και η αναγωγή προς απόδοση των καταβληθέντων. Αναγωγή προς πληρωμή είναι η αναγωγή του κομιστή και ασκείται εναντίον όλων των υποχρέων από την επιταγή. Αντίθετα αναγωγή προς απόδοση, είναι η αναγωγή την οποία έχει αυτός που πλήρωσε ήδη από αναγωγή την επιταγή στον κομιστή και η οποία στρέφεται εναντίον εκείνων, που είναι υπόχρεοι απέναντί του.

Από τα είδη της αναγωγής προς πληρωμή που συναντώνται στη συναλλαγματική, στην επιταγή μόνο η αναγωγή κατά ή μετά τη λήξη. Η αναγωγή στην επιταγή ρυθμίζεται κατά τρόπο όμοιο περίπου με αυτόν που ισχύει για τη συναλλαγματική και το γραμμάτιο εις διαταγήν. Όμως υπάρχουν και μερικές διαφορές, για τις οποίες μπορούμε να παρατηρήσουμε τα ακόλουθα :

α) Ουσιαστική προϋπόθεση της αναγωγής προς πληρωμή στην επιταγή, είναι η εμφάνιση της επιταγής και η άρνηση πληρωμής από μέρος του πληρωτή. Στην επιταγή, δικαίωμα αναγωγής παρέχεται μόνο στην περίπτωση μη πληρωμής, ενώ στη συναλλαγματική αναγωγή υπάρχει και για άλλους λόγους.

β) Τυπική προϋπόθεση της αναγωγής προς πληρωμή στην επιταγή είναι η βεβαίωση της αρνήσεως του πληρωτή. Η βεβαίωση αυτή μπορεί καταρχήν να γίνει όπως και στη συναλλαγματική, δηλ. με σύνταξη διαμαρτυρικού. Όμως στην επιταγή, μπορεί να γίνει και με άλλους τρόπους και ειδικότερα :

i) Με δήλωση του πληρωτή που χρονολογείται και γράφεται στην επιταγή και που περιέχει σημείωση της ημέρας εμφάνισης.

ii) Με δήλωση συμψηφιστικού γραφείου που χρονολογείται και γράφεται στην επιταγή και που αναφέρει ότι η επιταγή “εγχειρίσθηκε” έγκαιρα και δεν πληρώθηκε.

Οι δύο τελευταίοι τρόποι που προβλέπονται από το δίκαιο της επιταγής για τη βεβαίωση της αρνήσεως πληρωμής, έχουν σκοπό να διευκολύνουν τον κομιστή και αποτελούν εκδήλωση της επιθυμίας του νομοθέτη να προαγάγει τη χρήση της επιταγής. Όπως είναι γνωστό, οι τρόποι αυτοί δεν ισχύουν για τη συναλλαγματική, τουλάχιστον προς τον παρόν.

4. Παραγραφή και αγωγή αδικαιολόγητου πλουτισμού.

Επειδή η επιταγή χρησιμεύει ως μέσο πληρωμής η παραγραφή των αξιώσεων που απορρέουν απ' αυτή είναι πολύ σύντομη.

Πιο συγκεκριμένα οι αξιώσεις αυτές παραγράφονται μετά έξι μήνες, που αρχίζουν :

i) αν πρόκειται για την αξίωση του κομιστή κατά του εκδότη και των άλλων υποχρέων, από τη λήξη της προθεσμίας προς εμφάνιση της επιταγής και

ii) αν πρόκειται για την αξίωση αυτού που πλήρωσε κατ' αναγωγή προς απόδοση των καταβληθέντων κατά των υποχρέων απέναντί του, από την ημέρα που πλήρωσε ή από την ημέρα που ενάχθηκε προς πληρωμή.

Στην περίπτωση που ο κομιστής εξέλεσε από το δικαίωμα αναγωγής, επειδή δεν εμφανίστηκε έγκαιρα ή δε διαβεβαίωσε κατά τον προσήκοντα τρόπο την άρνηση πληρωμής ή επειδή παραγράφηκε η αξίωσή του, έχει αγωγή αδικαιολογήτου πλουτισμού. Την αγωγή αυτή ρυθμίζει ο ν. 5960 κατά τρόπο μάλιστα ανάλογο προς αυτόν που ισχύει στη συναλλαγματική. Πρέπει να σημειωθεί ότι και όσο αφορά την επιταγή, υπάρχει διάσταση απόψεων σχετικά με την έννοια της ζημιάς που απαιτείται ως προϋπόθεση για την αγωγή του αδικαιολογήτου πλουτισμού. Πάντως, οι περισσότερες αποφάσεις τάσσονται με την άποψη ότι ζημία υπάρχει, όταν ο ενάγων έχασε την αγωγή και από την υποκείμενη σχέση· ελάχιστες αποφάσεις ακολουθούν την άποψη ότι ζημία υπάρχει όταν ο ενάγων έχασε μόνο την αγωγή από την επιταγή λόγω εκπτώσεως ή παραγραφής και ότι είναι αδιάφορο αν έχει ακόμα δυνατότητα εγέρσεως αγωγής από την υποκείμενη σχέση.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5ο

Ειδη Επιταγής

1. Γενικές παρατηρήσεις

Η χρησιμοποίηση της επιταγής ως μέσο πληρωμής περικλείει πολλούς κινδύνους τόσο για τον εκδότη και τον κομιστή όσο και για τον πληρωτή. Πραγματικά, η επιταγή εγχειρίζεται από τον εκδότη στον κομιστή (το δανειστή του), μπορεί όμως να περάσει από τα χέρια πολλών προσώπων, επώνυμων ή ανώνυμων. Γι' αυτό διατρέχει αυξημένο κίνδυνο να πλαστογραφηθεί, να χαθεί ή να κλαπεί.

Από το άλλο μέρος, ο πληρωτής δεν είναι κατά κανόνα υποχρεωμένος να ελέγξει την ουσιαστική νομιμοποίηση του κομιστή. Έτσι υπάρχει πάντα το ενδεχόμενο, η επιταγή να εισπραχθεί από κομιστή, που δεν είναι στην ουσία δικαιούχος. Για να προληφθεί ή να περιοριστεί τουλάχιστον ο κίνδυνος αυτός, ο νομοθέτης καθιέρωσε δύο είδη επιταγής, τη δίγραμμη και τη λογιστική επιταγή. Με τα δύο αυτά είδη επιταγής περιορίζεται ο κύκλος των προσώπων που δικαιούνται να εισπράξουν την επιταγή.

Η διάσκεψη της Γενεύης αναγνώρισε και τα δύο αυτά είδη επιταγής, επέτρεψε όμως στα συμβαλλόμενα κράτη, διαμέσου των επιφυλάξεων που δέχθηκε, να υιοθετήσουν το ένα μόνο από αυτά. Η Ελλάδα όπως και άλλες χώρες, εισήγαγε στην εσωτερική της νομοθεσία και τα δύο είδη.

Όμως πολλές χώρες έκαναν χρήση της σχετικής επιφυλάξεως. Έτσι στη Γερμανία, ο νόμος περί επιταγής εισήγαγε αμέσως μόνο τη λογιστική επιταγή, ενώ για τη δίγραμμη επιταγή, περιέλαβε ρύθμιση που όμως μέχρι στιγμής δεν έχει τεθεί σε εφαρμογή. Μέχρις ότου λοιπόν ισχύσει η ρύθμιση αυτή, οι δίγραμμες επιταγές που εκδίδονται στο εξωτερικό και είναι πληρωτές στη Γερμανία, υποβάλλονται στη νομοθετική μεταχείριση της λογιστικής επιταγής.

Το αντίστροφο ακριβώς συμβαίνει στη Γαλλία, η οποία επίσης έκανε χρήση της επιφυλάξεως και εισήγαγε μόνο τη δίγραμμη επιταγή. Έτσι οι λογιστικές επιταγές που εκδίδονται στο εξωτερικό και είναι πληρωτέες στη Γαλλία, υποβάλλονται στη νομοθετική μεταχείριση των δίγραμμων επιταγών.

Παράλληλα ως ένα ιδιαίτερο είδος επιταγής εξετάζεται και η ταξιδιωτική επιταγή, η οποία δεν έχει μέχρι τώρα βρει στο δικαίό μας νομοθετική ρύθμιση. Ομως, χρησιμοποιείται ευρύτατα στις συναλλαγές και αποβλέπει στη μεταφορά αγοραστικής δύναμης από τόπο σε τόπο, κυρίως διεθνώς, χωρίς τους κινδύνους κλοπής ή απώλειας που συνεπάγεται η μεταφορά αυτούσιου χρήματος και ξένου συναλλάγματος.

2. Δίγραμμη Επιταγή

Η δίγραμμη επιταγή είναι επινόηση της αγγλικής πρακτικής. Πιο συγκεκριμένα, διαμορφώθηκε στις αρχές του περασμένου αιώνα στην εμπορική πρακτική της Αγγλίας και στη συνέχεια ρυθμίστηκε νομοθετικά.

Η δίγραμμη επιταγή διαφέρει εξωτερικά από την κοινή επιταγή στο ότι φέρει στην εμπρός όψη της δύο παράλληλες γραμμές κάθετες ή διαγώνιες. Η σημείωση των δύο αυτών παράλληλων γραμμών καλείται διγράμμιση και μπορεί να γίνει από τον εκδότη ή από τον κομιστή της επιταγής. Η διγράμμιση έχει την έννοια, ότι η επιταγή είναι πληρωτέα μόνο σε τραπεζίτη ή πελάτη του πληρωτή, ενώ η κοινή επιταγή είναι πληρωτέα σε οποιονδήποτε κομιστή.

Ταυτόχρονα η διγράμμιση μπορεί να είναι γενική ή ειδική. Γενική είναι η διγράμμιση όταν συνίσταται σε δύο παράλληλες γραμμές, ανάμεσα στις οποίες δε σημειώνεται τίποτα ή σημειώνεται μόνο η λέξη "τραπεζίτης" ή άλλος ισοδύναμος όρος.

Ειδική είναι η διγράμμιση όταν ανάμεσα στις δύο παράλληλες γραμμές αναφέρεται το όνομα συγκεκριμένου τραπεζίτη. Η γενική διγράμμιση μπορεί να μετατραπεί σε ειδική, αλλά η ειδική δεν μπορεί να μετατραπεί σε γενική. Μάλιστα, η διαγραφή της διαγραμμίσεως ή του ονόματος του τραπεζίτη που σημειώνεται στην ειδική διγράμμιση, δεν επιτρέπεται και στην περίπτωση που γίνει, θεωρείται σαν να μην έγινε. Η έννοια της ειδικής διαγραμμίσεως είναι, ότι η πληρωμή της επιταγής μπορεί να γίνει μόνο στον τραπεζίτη που σημειώνεται στη διγράμμιση ή αν αυτός είναι πληρωτής, μόνο σε πελάτη του.

Η δίγραμμη επιταγή, όπως και η κοινή, πληρώνεται από τραπεζίτη, από τραπεζική ανώνυμη εταιρεία ή από νομικό πρόσωπο δημοσίου δικαίου, που ασκεί τραπεζικές εργασίες. Το ιδιαίτερο και σημαντικότερο αποτέλεσμα της διαγραμμίσεως είναι, όπως έχει αναφερθεί, ότι η επιταγή είναι πληρωτέα σε τραπεζίτη ή αν αυτός είναι ο πληρωτής, σε πελάτη του.

Ο τραπεζίτης, στον οποίο είναι πληρωτέα η δίγραμμη επιταγή, εξαρτάται από το είδος της διαγραμμίσεως. Αν η διγράμμιση είναι γενική, η επιταγή είναι πληρωτέα σε οποιονδήποτε τραπεζίτη ή σε πελάτη του πληρωτή. Αντίθετα, αν η διγράμμιση είναι ειδική, η επιταγή είναι πληρωτέα μόνο στον τραπεζίτη του οποίου το όνομα σημειώνεται στη διγράμμιση και αν αυτός είναι ο πληρωτής, σε πελάτη του.

Σκοπός της διαγραμμίσεως είναι ν' αποφευχθεί ή να περιοριστεί ο κίνδυνος πληρωμής της επιταγής σε μη δικαιούχο. Πραγματικά με τη διγράμμιση, χωρίς να μπαίνουν φραγμοί στην κυκλοφορία της επιταγής, περιορίζεται σημαντικά ο κύκλος των προσώπων που δικαιούνται να εισπράξουν την επιταγή.

Και αυτό γιατί η δίγραμμη επιταγή, μπορεί να πληρωθεί μόνο σε πρόσωπα γνωστά στον πληρωτή ή σε πρόσωπα κατά τεκμήριο αξιόπιστα, όπως είναι οι τράπεζες και οι πελάτες τους.

Επίσης, με τη διγράμμιση περιορίζεται σημαντικά ο κίνδυνος να πληρωθεί σε μη δικαιούχο η επιταγή που κλάπηκε ή χάθηκε. Όμως ο κίνδυνος αυτός δεν παραμερίζεται εντελώς, ιδίως όταν η επιταγή είναι στον κομιστή. Πραγματικά και μετά τη διγράμμισή της, η επιταγή μπορεί να μεταβιβασθεί. Συνεπώς, αν είναι ανώνυμη, μπορεί να μεταβιβασθεί με απλή παράδοση. Έτσι, αυτός που έκλεψε ή βρήκε διγράμμη επιταγή έχει κάθε δυνατότητα να μην την εισπράξει προσωπικά, αφού μπορεί να τη μεταβιβάσει σε τρίτο, ο οποίος μετά θα την παραδώσει προς είσπραξη στην τράπεζά του. Όμως, η διγράμμιση δημιουργεί στον τρίτο που αποκτά την επιταγή, υποχρέωση πρόσθετης επιμέλειας σχετικά με την εξακρίβωση της προελεύσεώς της, με συνέπεια να δυσχεραίνονται έμμεσα η κυκλοφορία της επιταγής.

3. Λογιστική επιταγή

Η λογιστική επιταγή είναι δημιούργημα της γερμανικής πρακτικής και νομοθεσίας. Εξωτερικά διαφέρει από την κοινή επιταγή, στο ότι φέρει στην εμπρός όψη τη φράση “πληρωτέα εις λογαριασμόν” ή άλλη ισοδύναμη. Η φράση αυτή αναγράφεται στο περιθώριο της επιταγής, από τον εκδότη ή τον κομιστή της επιταγής. Η σημείωση της φράσεως αυτής έχει την έννοια, ότι απαγορεύεται στον πληρωτή να εξοφλήσει την επιταγή σε μετρητά.

Έτσι η λογιστική επιταγή μπορεί να γίνει μόνο αντικείμενο λογιστικού διακανονισμού που ισχύει ως πληρωμή. Πάντως, διαγραφή της φράσεως “πληρωτέα εις λογαριασμόν”, δεν επιτρέπεται να γίνει σε καμία περίπτωση και αν τυχόν γίνει θεωρείται σαν να μην έγινε.

Ταυτόχρονα σκοπός της λογιστικής επιταγής όπως και της διγράμμης εξάλλου, είναι η αποφυγή ή ο περιορισμός του κινδύνου πληρωμής της επιταγής σε μη δικαιούχο όταν έγινε κλοπή ή απώλεια.

Όμως, ενώ η δίγραμμη επιταγή επιτυγχάνει το σκοπό αυτόν άμεσα με περιορισμό των προσώπων που μπορούν να εισπράξουν την επιταγή, η λογιστική επιταγή τον επιτυγχάνει έμμεσα με την απαγόρευση πληρωμής της σε μετρητά. Πραγματικά, με την απαγόρευση αυτή ο κομιστής μπορεί ν' αξιοποιήσει τη λογιστική επιταγή μόνο όταν έχει λογαριασμό σε τράπεζα, γιατί όταν είναι πελάτης τράπεζας είναι πρόσωπο που μπορεί να εμπνέει εμπιστοσύνη και το κυριότερο, πρόσωπο που σε περίπτωση εμφανίσεως ανωμαλιών μπορεί να ελεγχθεί. Έτσι, η αξιοποίηση μιας λογιστικής επιταγής που βρέθηκε ή κλάπηκε, δεν είναι εύκολη γιατί είναι σημαντικά αυξημένες οι πιθανότητες αποκαλύψεως ενός κακού κομιστή.

Πάντως όπως με τη δίγραμμη επιταγή, έτσι και με τη λογιστική δεν παραμερίζεται τελείως ο κίνδυνος εισπράξεως επιταγής από μη δικαιούχο, κίνδυνος που αναφαινεται βασικά όταν η επιταγή είναι στον κομιστή. Πραγματικά ένας κακός κομιστής της λογιστικής επιταγής, μπορεί ν' ανοίξει λογαριασμό σε μια τράπεζα και αφού μεταφέρει το ποσό της επιταγής στο λογαριασμό αυτόν, ν' αποσύρει ολόκληρο το ποσό του και να εξαφανισθεί. Πάντως και αυτός ο τύπος της επιταγής δημιουργεί γι' αυτόν που την κατέχει υποχρέωση πρόσθετης επιμέλειας σχετικά με τον έλεγχο της προελεύσεως της επιταγής, πράγμα που δυσχεραίνει την κυκλοφορία της.

4. Ταξιδιωτική επιταγή.

Η ταξιδιωτική επιταγή είναι δημιούργημα της πρακτικής των συναλλαγών στην Αμερική. Η ταξιδιωτική επιταγή, από εκεί διαδόθηκε και σήμερα χρησιμοποιείται ευρύτατα σε πολλές χώρες μεταξύ των οποίων και η Ελλάδα.

Όμως, τόσο σ' εμάς όσο και σε πολλές χώρες όπου χρησιμοποιείται, δεν έχει βρεί μέχρι τώρα νομοθετική ρύθμιση. Παρ' όλα αυτά, η χρησιμοποίησή της δεν γεννά νομικά προβλήματα που να φθάνουν συχνά μέχρι τα δικαστήρια. Αυτό οφείλεται στο γεγονός ότι οι τράπεζες προτιμούν να υποχωρούν σε αμφισβητούμενες περιπτώσεις, για να μην κλονισθεί η εμπιστοσύνη, του κοινού και πάψει ή περιορισθεί η χρησιμοποίηση της ταξιδιωτικής επιταγής.

Με την ταξιδιωτική επιταγή επιδιώκεται η άνετη μεταφορά χρημάτων από τόπο σε τόπο, κατά τρόπο που να εξασφαλίζει από τον κίνδυνο κλοπής ή απώλειας. Η ταξιδιωτική επιταγή εκδίδεται από τράπεζα στο όνομα του πελάτη της. Αυτός καταβάλλει στην τράπεζα το ποσό της επιταγής κατά την έκδοση και το αναλαμβάνει από υποκατάστημα ή ανταποκριτή της σε άλλον τόπο, αποδίδοντας την επιταγή.

Επίσης, η ταξιδιωτική επιταγή είναι ιδιόμορφη τραπεζική επιταγή, διαφέρει όμως από την τραπεζική επιταγή σε πολλά σημεία και κυρίως στα εξής:

α) Ο λήπτης της ταξιδιωτικής επιταγής, καταβάλλει εκ των προτέρων ολόκληρη την αξία της επιταγής και δικαιούται να εξαργυρώσει την επιταγή και να εισπράξει την αξία της, σε άλλο υποκατάστημα ή ανταποκριτή της εκδότριας τράπεζας. Έτσι, με την ταξιδιωτική επιταγή δεν γίνεται πληρωμή όπως με την κοινή επιταγή, αλλά παρέχεται η δυνατότητα σε ορισμένο πρόσωπο να αποκτήσει μετρητά στο χρήμα κάποιου άλλου τόπου. Ακόμα δεν αποτελεί νόμισμα ούτε με στενή, αλλά ούτε με ευρεία έννοια.

β) Η ταξιδιωτική επιταγή έχει κατ' αρχήν συμπληρωμένο το ποσό της. Εξ' άλλου δεν αναφέρει τόπο και χρόνο εκδόσεως, ούτε τόπο πληρωμής. Το τελευταίο αυτό είναι εντελώς φυσικό, αν ληφθεί υπ' όψη ότι η ταξιδιωτική επιταγή αποβλέπει ακριβώς στο να διευκολύνει τους ταξιδιώτες να εισπράξουν το ποσό της οπουδήποτε και αν βρίσκονται.

Ταυτόχρονα ο έλεγχος της νομιμοποίησεως του κομιστή της ταξιδιωτικής επιταγής κατά την εξόφλησή της, γίνεται συνήθως με διπλή υπογραφή της από το λήπτη ' μία κατά την έκδοση και μία κατά την εξόφληση. Η δεύτερη υπογραφή τίθεται μπροστά στον υπάλληλο που εξοφλεί την επιταγή, με αποτέλεσμα αυτός να έχει τη δυνατότητα να ελέγξει την ταυτότητα του κομιστή που την εισπράττει.

Επίσης, ο έλεγχος της γνησιότητας της ταξιδιωτικής επιταγής διασφαλίζεται με τη χρησιμοποίηση από την εκδότρια τράπεζα ειδικών εντύπων που δύσκολα μπορούν να παραποιηθούν.

ΛΟΓΙΣΤΙΚΗ ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗ ΓΡΑΜΜΑΤΙΩΝ

Α. ΓΡΑΜΜΑΤΙΑ ΕΙΣΠΡΑΚΤΕΑ

Η επιχείρηση "ΑΝΩΣΗ Α.Ε." κατά τη διάρκεια του έτους 1994, μεταξύ των άλλων πράξεων, έκανε τα εξής :

2/1 : Πώλησε εμπορεύματα αξίας 508.500 δρχ. στον Α. Αργυρίου έναντι υπογραφής 3 συν/κών λήξεως 31/1, 15/2 και 28/2 και Ο.Α. 200.000 δρχ. έκαστος. (Τα εμπορεύματα επιβαρύνθηκαν επιπλέον με Φ.Π.Α. 18%).

18/1 : Η επιχείρηση οπισθογράφησε τη συν/κή λήξεως 31/1 και την έδωσε στον προμηθευτή της Μ. Μάνου έναντι χρέους της

22/1 : Η επιχείρηση δίνει τις δύο συν/κές λήξεως 15/2 και 28/2 αντίστοιχα, για εισπραξη στην Εμπορική τράπεζα.

3/2 : Ο προμηθευτής Μάνου ειδοποιεί την επιχείρηση πως η συναλλαγματική που του εκχώρησε πληρώθηκε κανονικά στη λήξη της

8/2 : Ο πελάτης Χ. Χρήστου έναντι οφειλής του υπόγραψε έξι (6) συν/κές των 300.000 δρχ. η κάθε μία λήξεως 28/2, 31/3, 30/4, 31/5, 30/6, 31/7 αντίστοιχα. Επιβαρύνθηκε η κάθε συν/κή με τόκους 10.000 δρχ.

26/2 : Η επιχείρηση εκχωρεί τις συναλλαγματικές λήξης 31/3 και 30/4 στη Τράπεζα Πίστεως ως εγγύηση και λαμβάνει βραχυπρόθεσμο δάνειο το 90% της αξίας του πινακίου.

28/2 : Ο πελάτης Χρήστου εξοφλεί κανονικά την οφειλή του.

4/4 : Η Εμπορική Τράπεζα ειδοποίησε την επιχείρηση ότι εισέπραξε τις δύο συν/κές λήξης 15/2 και 28/2, κράτησε για έξοδά της 40.000 δρχ. και το υπόλοιπο το κατάθεσε στο λογαριασμό όψεως της επιχείρησης.

- 17/4 : Η τράπεζα Πίστεως πληροφορεί την επιχείρηση ότι η συναλλαγματική λήξεως 31/3 δεν πληρώθηκε από τον αποδέκτη και η επιχείρηση καταβάλλει αντίστοιχα χρήματα και παραλαμβάνει τη συν/κή.
- 19/4 : Η συναλλαγματική λήξεως 31/3 (που βρίσκεται σε καθυστέρηση) δεν εισπράχθηκε και διαμαρτυρήθηκε. Πληρώθηκαν επιπλέον διαμαρτυρικά έξοδα 15.000 δρχ.
- 5/5 : Η επιχείρηση προεξοφλεί τις συν/κές λήξεως 31/5 και 30/6 αντίστοιχα στην Ε.Τ.Ε., η οποία κατέθεσε στο λογαριασμό της επιχείρησης 540.000 δρχ.
- 12/6 : Η επιχείρηση μεταβιβάζει τη συν/κή λήξεως 31/7 στην Εμπορική τράπεζα για εισπραξη.
- 2/7 : Η Ε.Τ.Ε. μας ειδοποιεί πως εισπράχθηκαν οι συν/κές λήξης 31/5 και 30/6 που τις είχαμε προεξοφλήσει σ' αυτήν.
- 14/8 : Η Εμπορική Τράπεζα ειδοποιεί πως δεν εισπράχθηκε η συν/κή λήξεως 31/7 και την επιστρέφει με χρέωση του λογαριασμού μας 10.000 ως έξοδα.
- 15/8 : Για την καθυστέρηση συν/κής λήξης 31/7, η επιχείρηση δέχεται πρόταση του πελάτη της και ανανεώνει τη συναλλαγματική με νέα, λήξεως 16/9. Στο ποσό της νέας συν/κής συμπεριλαμβάνονται τόκοι αξίας 6.000 δρχ.
- 16/9 : Ο Χ. Χρήστου εξοφλεί κανονικά την οφειλή του.

Ζητούνται να γίνουν οι σχετικές ημερολογιακές εγγραφές.

ΛΥΣΗ

2/1

31 ΓΡΑΜΜΑΤΙΑ ΕΙΣΠΡΑΚΤΕΑ	600.000
3.100 Γρ. Εισπρακτέα Χαρτ/κίου	
54 ΥΠΟΧΡΕΩΣΕΙΣ ΑΠΟ ΦΟΡΟΥΣ - ΤΕΛΗ	91.500
54.00 ΦΠΑ	
54.00.01 ΦΠΑ εκροών 18%	91.500
70 ΠΩΛΗΣΕΙΣ	508.500
70.00 Πωλήσεις Εσωτερικού	
70.00.00 Εμπ/τα "Χ"	508.500

Δ.Α. - Τ.Π. Νο ...

18/1

50 ΠΡΟΜΗΘΕΥΤΕΣ	200.000
50.00 Προμηθευτές Εσωτερικού	
50.00.00 Μ. Μάνου	200.000
31 ΓΡΑΜΜΑΤΙΑ ΕΙΣΠΡΑΚΤΕΑ	200.000
3104 Γραμ. μεταβιβασμένα σε τρίτους	
Μεταβίβαση συν/κής σε τρίτους λόγω οφειλής	

22/1

31 ΓΡΑΜΜΑΤΙΑ ΕΙΣΠΡΑΚΤΕΑ	400.000
3101 Γραμ. στις τράπεζες προς είσπραξη	
31 ΓΡΑΜΜΑΤΙΑ ΕΙΣΠΡΑΚΤΕΑ	400.000
3100 Γραμ. Χαρτ/κίου	

Πινάκιο αριθμ. _____

3/2

31 ΓΡΑΜΜΑΤΙΑ ΕΙΣΠΡΑΚΤΕΑ	200.000	
31.04 Γραμ. Μεταβ/να σε τρίτους		
31 ΓΡΑΜΜΑΤΙΑ ΕΙΣΠΡΑΚΤΕΑ		200.000
31.00 Γραμ. Χαρτ/κίου		
Εγγραφο		

8/2

31 ΓΡΑΜΜΑΤΙΑ ΕΙΣΠΡΑΚΤΕΑ	1.860.000	
31.00 Γραμ. Χαρτ/κίου		
30 ΠΕΛΑΤΕΣ		1.800.000
30.00 Πελάτες εσωτερικού		
30.00.02 Χ. Χρήστου	1.800.000	
76 ΕΣΟΔΑ ΚΕΦΑΛΑΙΩΝ		60.000
76.02 Δουλευμένοι τόκοι γρ. εισπρακτέων		

Εκδοση συν/κών

26/2

31 ΓΡΑΜΜΑΤΙΑ ΕΙΣΠΡΑΚΤΕΑ	620.000	
31.02 Γραμ. στις Τράπεζες σε εγγύηση		
31 ΓΡΑΜΜΑΤΙΑ ΕΙΣΠΡΑΚΤΕΑ		620.000
31.00 Γραμ. Χαρτ/κίου		
Πινάκιο αριθμ.		

26/2

38 ΧΡΗΜΑΤΙΚΑ ΔΙΑΘΕΣΙΜΑ	558.000	
38.00 Ταμείο		
38.00.00 Μετρητά	<u>558.000</u>	
52 ΤΡΑΠ - ΛΟΓ. ΒΡΑΧ/ΣΜΩΝ ΥΠΟΧΡ.		558.000
52.00 Τράπεζα Πιστεως		
52.00.00 Ανοικτός λογ/σμός	<u>558.000</u>	
Γ.Ε. αριθμ. _____		

28/2

38 ΧΡΗΜΑΤΙΚΑ ΔΙΑΘΕΣΙΜΑ	310.000	
38.00 Ταμείο		
38.00.00 Μετρητά	<u>310.000</u>	
31 ΓΡΑΜΜΑΤΙΑ ΕΙΣΠΡΑΚΤΕΑ		310.000
31.00 Γρ. Εισπρ. Χαρ/κίου	<u>310.000</u>	
Γ.Ε. Νο _____		

4/4

38 ΧΡΗΜΑΤΙΚΑ ΔΙΑΘΕΣΙΜΑ	360.000	
38.03 Καταθέσεις Ταμειυτηρίου		
38.03.00 Κατ. Ταμ. Εμπορικής Τράπεζας	<u>360.000</u>	
65 ΤΟΚΟΙ & ΣΥΝΑΦΗ ΕΞΟΔΑ	40.000	
65.03 Τόκοι - εξ χρημ/σεως		
31 ΓΡΑΜΜΑΤΙΑ ΕΙΣΠΡΑΚΤΕΑ		400.000
31.01 Γραμ. Εισπρ. στην τραπ. για εισπραξη		
Γ.Ε. Νο _____		

17/4

31 ΓΡΑΜΜΑΤΙΑ ΕΙΣΠΡΑΚΤΕΑ	310.000
3104 Γραμ. σε καθυστέρηση	
31 ΓΡΑΜΜΑΤΙΑ ΕΙΣΠΡΑΚΤΕΑ	310.000
3102 Γραμ. στις τραπ. σε εγγύηση	
Επιστροφή ανείσπρακτης συν/κής αριθ.—	

17/4

52 ΤΡΑΠ. - ΛΟΓ. ΒΡΑΧ/ΣΜΩΝ ΥΠΟΧΡΕΩΣΕΩΝ	310.000
5200 Τράπεζα Πιστεως	
5200.00 <u>Ανοικτός λογ/σμός</u>	<u>310.000</u>
38 ΧΡΗΜΑΤΙΚΑ ΔΙΑΘΕΣΙΜΑ	310.000
38.00 Ταμείο	
38.00.00 <u>Μετρητά</u>	<u>310.000</u>
Εντ. Πληρωμής Νο _____	

19/4

31 ΓΡΑΜΜΑΤΙΑ ΕΙΣΠΡΑΚΤΕΑ	
31 Γραμ. Διαμαρτυρημένα	
Πελάτης Χ. Χρήστου	
31 ΓΡΑΜΜΑΤΙΑ ΕΙΣΠΡΑΚΤΕΑ	
3103 Γραμ. σε καθυστέρηση	
Διαμαρτύρηση συν/κής	

19/4

64 ΔΙΑΦΟΡΑ ΕΞΟΔΑ	15.000
64.98 Διάφορα Εξοδα	
64.98.02 Δικασ. & Εξιεξωδ. Ενέργ.	15.000
38 ΧΡΗΜΑΤ. ΔΙΑΘΕΣΙΜΑ	15.000
38.00 Ταμείο	
38.00.00 Μετρητά	15.000

Ενταλ. Πληρωμής Νο _____

5/5

38 ΧΡΗΜΑΤΙΚΑ ΔΙΑΘΕΣΙΜΑ	540.000
38.03 Καταθέσεις ταμειυτηρίου	
38.03.01 <u>Καταθ. Ταμειυτηρίου Ε.Τ.Ε</u>	<u>540.000</u>
65 ΤΟΚΟΙ & ΣΥΝΑΦΗ ΕΞΟΔΑ	80.000
65.02 Προεξοφλητικοί τόκοι - εξ. τραπεζών	
65.02.00 <u>Εξοδα προεξοφλησης στην ΕΤΕ</u>	<u>80.000</u>
31 ΓΡΑΜΜΑΤΙΑ ΕΙΣΠΡΑΚΤΕΑ	620.000
31.05 Γραμ. Προεξοφλημένα	

Γ.Ε. Νο _____

ή

Αν η επιχείρηση επιθυμεί να παρακολουθεί τις προεξοφλήσεις αυτές με λογ. τάξεως έχουμε :

5/5

02 ΧΡΕΩΣ. ΛΟΓ. ΕΓΓΥΗΣΕΩΝ & ΕΜΠΟΡ. ΑΣΦΑΛΕΙΩΝ	620.000
02.20 Γραμ. Εισπρακτέα - προεξοφλημένα	
06 ΠΙΣΤ. ΛΟΓ. ΕΓΓ & ΕΜ. ΑΣΦΑΛΕΙΩΝ	620.000
06.20 Προεξοφλήσεις γραμ. εισπρακτέων	
Προεξόφληση γραμ. εισπρακτέων	

5/5

38 ΧΡΗΜΑΤΙΚΑ ΔΙΑΘΕΣΙΜΑ	540.000
38.03 Καταθέσεις ταμειυτηρίου	
38.03.01 Καταθ. Ταμειυτηρίου Ε.Τ.Ε.	540.000
65 ΤΟΚΟΙ & ΣΥΝΑΦΗ ΕΞΟΔΑ	80.000
65.02 Προεξοφλητικοί τόκοι - εξ τραπεζών	
65.02.00 Εξ Προεξόφλησης στην ΕΤΕ	80.000
31 ΓΡΑΜΜΑΤΙΑ ΕΙΣΠΡΑΚΤΕΑ	620.000
31.00 Γραμ. Χαρτ/κίου	

Γ.Ε. Νο. _____

12/6

31 ΓΡΑΜΜΑΤΙΑ ΕΙΣΠΡΑΚΤΕΑ	310.000
31.01 Γραμ. στις τράπεζες για είσπραξη	
31 ΓΡΑΜΜΑΤΙΑ ΕΙΣΠΡΑΚΤΕΑ	310.000
31.00 Γραμ. Χαρτ/κίου	

Πινάκιο αριθμ. _____

31 ΓΡΑΜΜΑΤΙΑ ΕΙΣΠΡΑΚΤΕΑ	620.000
31.05 Γραμ. προεξοφλημένα	
31 ΓΡΑΜΜΑΤΙΑ ΕΙΣΠΡΑΚΤΕΑ	620.000
31.00 Γραμ. Χαρ/κίου	

Εγγραφο Νο _____

ή

Αν είχε τηρήσει το λογιστήριο την προεξόφληση με χρήση λογαριασμών τάξεως θα' χουμε :

06/ ΠΙΣΤ. ΛΟΓΑΡΙΑΣΜΟΙ ΕΓΓ. & ΕΜΠΡΑΓΜΑΤΩΝ ΑΣΦ.	620.000
06.20 Προεξοφλήσεις γρ. Εισπρακτέων	
02 ΧΡΕΩΣ ΛΟΓΑΡΙΑΣΜΟΙ ΕΓΓ. & ΕΜ. ΑΣΦΑΛΕΙΩΝ	620.000
02.20 Γρ. Εισπρακτέα - Προεξοφλημένα	

Αντιλογισμός _____

14/8

31 ΓΡΑΜΜΑΤΙΑ ΕΙΣΠΡΑΚΤΕΑ	310.000	
31.03 Γραμ σε καθυστέρηση		
31 ΓΡΑΜΜΑΤΙΑ ΕΙΣΠΡΑΚΤΕΑ		310.000
31.01 Γραμ στις τράπ για εισπραξη		
Επιστροφή ανεισπρακτης συν/κής αριθ_____		

14/8

65 ΤΟΚΟΙ ΚΑΙ ΣΥΝΑΦΗ ΕΞΟΔΑ	10.000	
65.03 Τόκοι - εξ χρηματοδότησης		
65.03.00 Εξ χρημ/σης Εμπορικής	10.000	

Ενταλ. Πληρωμής Νο _____

15/8

31 ΓΡΑΜΜΑΤΙΑ ΕΙΣΠΡΑΚΤΕΑ	316.000	
31.00 Γραμ. Χαρ/κίου		
31 ΓΡΑΜΜΑΤΙΑ ΕΙΣΠΡΑΚΤΕΑ		310.000
31.03 Γραμ σε καθυστέρηση		
76 ΕΣΟΔΑ ΚΕΦΑΛΑΙΩΝ		6.000
76.02 Δουλεωμένοι τόκοι γρ εισπρακτέων		

Ανανέωση συν/κής Νο 18 με συν/κή Νο 44

38 ΧΡΗΜΑΤΙΚΑ ΔΙΑΘΕΣΙΜΑ	316.000	
38.00 Ταμείο		
38.00.00 Μετρητά	<u>316.000</u>	
31 ΓΡΑΜΜΑΤΙΑ ΕΙΣΠΡΑΚΤΕΑ		316.000
31.00 Γραμ. Χαρτ/κίου		

Γ.Ε. Νο —

Β. ΓΡΑΜΜΑΤΙΑ ΠΛΗΡΩΤΕΑ

Η επιχείρηση “ ΔΕΛΤΑ ΕΠΕ” κατά τη διάρκεια της διαχειριστικής περιόδου του έτους 1994, πραγματοποίησε και τις εξής οικονομικές πράξεις, που αφορούν τα γραμμάτια :

6/1 : Αγόρασε εμπορεύματα αξίας 200.000 δρχ. με τον εξής διακανονισμό : το 1/2 μετρητά και το υπόλοιπο με συν/κές πλέον τόκων δρχ. 10.000 και λήξης 20/2/94. (Τα εμπορεύματα επιβαρύνθηκαν επιπλέον με Φ.Π.Α. 18%).

19/2 : Ο προμηθευτής Π. Πάνου, μας έκδωσε 3 συν/κές των 300.000 δρχ. η κάθε μία έναντι οφειλής μας, λήξης 28/2, 31/3, και 30/4 αντίστοιχα.

Επιβάρυνε την κάθε συν/κή με τόκους 5.000 δρχ.

28/2 : Πλήρωσε η επιχ/ση την συν/κή λήξης 20/2 στην Ε.Τ.Ε. όπως και τη συν/κή λήξης 28/2.

6/5 : Η επιχείρηση, μην μπορώντας να εξοφλήσει τις συν/κές λήξης 31/3 και 30/4, δέχεται ανανέωση αυτών με μία συν/κή ονομαστικής αξίας 625.000 δρχ. και λήξης 31/7.

Ζητούνται να γίνουν οι ανάλογες εγγραφές.

ΔΥΣΗ

6/1

20 ΕΜΠΟΡΕΥΜΑΤΑ	200.000
20.00 Αγορές Εμπορευμάτων	
20.00.00 Εμπορεύματα "Χ"	<u>200.000</u>
54 ΥΠΟΧΡΕΩΣΕΙΣ ΑΠΟ ΦΟΡΟΥΣ - ΤΕΛΗ	36.000
54.00 Φ.Π.Α.	
54.00.00 Φ.Π.Α. Εισροών 18%	<u>36.000</u>
65 ΤΟΚΟΙ & ΣΥΝΑΦΗ ΕΞΟΔΑ	10.000
65.06 Τόκοι - εξ βραχυπρόθεσμων υποχρεώσεων	
65.06.00 Τόκοι γρ. πληρωτέων	<u>10.000</u>
38 ΧΡΗΜΑΤΙΚΑ ΔΙΑΘΕΣΙΜΑ	118.000
38.00 Ταμείο	
38.00.00 Μετρητά	<u>118.000</u>
51 ΓΡΑΜΜΑΤΙΑ ΠΛΗΡΩΤΕΑ	128.000
51.00 Γραμ. Πληρωτέα σε δρχ.	
ΤΠ - Δ.Α. Νο _____	

19/2

50 ΠΡΟΜΗΘΕΥΤΕΣ	900.000
50.00 Προμηθευτές Εσωτερικού	
50.00.00 Π. Πάγου	<u>900.000</u>
65 ΤΟΚΟΙ ΚΑΙ ΣΥΝΑΦΗ ΕΞΟΔΑ	15.000
65.06 Τόκοι - εξ βραχ. υποχρ.	
51 ΓΡΑΜΜΑΤΙΑ ΠΛΗΡΩΤΕΑ	915.000
51.00 Γραμ. Πληρωτέα σε δρχ.	
Αποδοχή συν/κών έναντι χρέους	

28/2

51 ΓΡΑΜΜΑΤΙΑ ΠΛΗΡΩΤΕΑ	433.000
51.00 Γραμ. πληρωτέα σε δρχ.	
38 ΧΡΗΜΑΤΙΚΑ ΔΙΑΘΕΣΙΜΑ	433.000
38.00 Ταμείο	
38.00.00 Μετρητά	<u>433.000</u>

Ενταλ. Πληρωμής Νο _____

6/5

51 ΓΡΑΜΜΑΤΙΑ ΠΛΗΡΩΤΕΑ	610.000
51.00 Γραμ. Πληρ. σε δρχ.	
65 ΤΟΚΟΙ ΚΑΙ ΣΥΝΑΦΗ ΕΞΟΔΑ	15.000
65.06 Τόκοι - εξ βραχ. υποχρ.	
65.06.00. Τόκοι Γρ. Πληρωτέων	<u>15.000</u>
51 ΓΡΑΜΜΑΤΙΑ ΠΛΗΡΩΤΕΑ	625.000
51.00 Γραμ. Πληρ. σε δρχ.	

Ανανέωση συν/κής Νο 30 με συν/κή Νο 38.

Γ. ΕΠΙΤΑΓΕΣ

Η επιχείρηση "ΛΑΒΑ Α.Ε." κατά το διαχειριστικό έτος 01/01 έως 31/12/94 έκανε και τις εξής πράξεις :

10/2 Αγορά εμπορευμάτων αξίας 1.500.000 (Φ.Π.Α. 18%) με έκδοση επιταγής λήξης 10/6 (αρ. 153) από τον προμηθευτή " Α " .

3/4 Πώληση εμπορευμάτων αξίας 500.000 (Φ.Π.Α. 18%) με επιταγή αρ. 122 αντίστοιχου ποσού λήξεως 3/5.

28/4 Ο πελάτης μας Ανδρέου μας μεταβίβασε την επιταγή αρ. 053 αξίας 150.000 λήξης 30/4 έναντι χρέους του.

28/4 Μεταβιβάσαμε την επιταγή 053 στον Προμηθευτή μας Γεωργίου έναντι οφειλής μας 3.5 κατάθεση στον λογαριασμό επιταγή Νο 122 αρ. 153 από το λογαριασμό όψεως.

Ζητούνται οι σχετικές εγγραφές που έγιναν στο ημερολόγιο "ΛΑΒΑ Α.Ε." .

_____ 10/2 _____	
20 ΕΜΠΟΡΕΥΜΑΤΑ	1.500.000
20.00 Αγορές Εμπορευμάτων	
20.00.00 Εμπορεύματα " Χ " _____	1.500.000
54 ΥΠΟΧΡΕΩΣΕΙΣ ΑΠΟ ΦΟΡ. & ΤΕΛΗ	270.000
54.00 Φ.Π.Α.	<u>270.000</u>
54.00.00 Φ.Π.Α Εισροών 18%	
53 ΠΙΣΤΩΤΕΣ ΔΙΑΦΟΡΟΙ	1.770.000
53.90 Επιταγές πληρωτέες	
53.90.00 Επιταγή Νο 153 _____	1.770.000

Αγορά ΤΙΜ. Νο _____

33 ΧΡΕΩΣΤΕ ΔΙΑΦΟΡΟΙ		590.000
33.90 Επιταγές εισπρακτέες μεταχρονολογημένες		
33.90.00 <u>Επιταγή 122</u>	<u>590.000</u>	
70 ΠΩΛΗΣΕΙΣ		500.000
70.00 Πωλήσεις Εσωτερικού		
70.00.00 <u>Εμπορ. "Χ"</u>	<u>500.000</u>	
54 ΥΠΟΧΡΕΩΣΕΙΣ ΑΠΟ ΦΟΡΟΥΣ & ΤΕΛΗ		90.000
54.00 Φ.Π.Α.		
54.00.01 <u>Φ.Π.Α. Εκροών 18%</u>	<u>90.000</u>	

Τμ. Νο _____

33 ΧΡΕΩΣΤΕΣ ΔΙΑΦΟΡΟΙ		150.000
33.90 Επιταγές Εισπρακτέες		
33.90.01 <u>Επιταγή Νο 053</u>		
30 ΠΕΛΑΤΕΣ		150.000
30.00 Πελάτες Εσωτερικού		
30.00.00 <u>"Ανδρέου"</u>	<u>150.000</u>	

Επιταγ. Νο 69

----- 28/4 -----		
50 ΠΡΟΜΗΘΕΥΤΕΣ		150.000
50.00 Προμηθευτές Εσωτερικού		
50.00.01 <u>Γεωργίου</u>	<u>150.000</u>	
33 ΧΡΕΩΣΤΕΣ ΔΙΑΦΟΡΟΙ		150.000
3390 Επιταγές Εισπρακτέες		
33.90.01 <u>Επιταγή Νο 053</u>	<u>150.000</u>	
Επιταγ. Νο 53		
----- 3/5 -----		
38 ΧΡΗΜΑΤΙΚΑ ΔΙΑΘΕΣΙΜΑ		590.000
38.03 Καταθέσεις όψεως σε δρχ.		
38.03.00 <u>Εθνική</u>	<u>590.000</u>	
33 ΧΡΕΩΣΤΕΣ ΔΙΑΦΟΡΟΙ		590.000
33.90 Επιταγές Εισπρακτέες		
33.90.00 <u>Επιταγ. Νο 122</u>	<u>590.000</u>	
Επιταγ. Νο 122		
----- 10/6 -----		
53 ΠΙΣΤΩΤΕΣ ΔΙΑΦΟΡΟΙ		1.770.000
53.90 Επιταγές Πληρωτέες		
53.90.00 <u>Επιταγ. Νο 153</u>	<u>1.770.000</u>	
38 ΧΡΗΜ. ΔΙΑΘΕΣΙΜΑ		1.770.000
38.03 Καταθέσεις όψεως σε δρχ.		
38.03.00 <u>Εθνικής</u>	<u>1.770.000</u>	

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

1) Δίκαιο Αξιογράφων

Αλίκη Κάντου - Παμπούκη Θεσσαλονίκη 1989

2) Γενικές Αρχές Λογιστικής

Γρηγ. Σφακιανού Αθήνα 1990

3) Γενική Λογιστική

Αριστ. Κοντάκου Αθήνα 1988

4) Στοιχεία Εμπορικού Δικαίου

Αντ. Πουλάκου - Ευθυμιάτου Αθήνα - Κομοτηνή 1991

5) Λογιστική

Μιχαήλ Κοτίτσα (Θαλασσινού) Αθήνα 1990